

וירשתה את הארץ בלמד שמיני הדיינים כדי להחיות את ישראל ולהושיבים על אדמתם. ושלח להפילם בהרב. סליק פיסקא / תשע לך אשיהו כל עץ מלמד שכל הנושע אשיהו עובר בלא תעשה. ובניין לכוטע אילן וכונה בית בהר הכית שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר כל עץ. אצל מזבח יי' אלהיך רבי אליעזר אומר מנין טאין עושים אכסדרין בעזרה תלמוד לומר אצל מזבח יי' אלהיך. כשהוא אומר אשר תעשה לך לרבות במה. סליק פיסקא /

לא תקים לך מצבה אשר שני יי' אלהיך אין לי אלא מצבה אשריר ועבודה זרה מניין ודין הוא ומה מצבה שאהבה לאבות שנוארה לבנים. אשיהו עבודת זרה ששנואה לאבות. אינו דין שתהא שנואה לבני. סליק פיסקא /

לא תזבח ליי' אלהיך שור ושה. רבי יהודה אומר יכול השוחט בדרום יהא עובר בלא תעשה. תלמוד לומר

לא תזבח ליי' אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום על מום עובר בלא תעשה. וחכמים אומרים אף השוחט טהא בדרום עובר

בלא תעשה. יכול הבקרים קדשים זה לזה עולה לחטאת פכח לתמיד מוספי. לתמידים יהיה עובר בלא תעשה תלמוד לומר לא

תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהודך. לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך אשר יי' אלהיך. לא תזבח ליי'

אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום על אילו עובר בעשה ואין בקדי קדשים זה לזה עובר בלא תעשה. אשר יהיה בו מום. אין

לי לא שנו לך תם ונעשה בעל מום גולד בעל מום ממעי אמן מניין תלמוד לומר כל דבר רע. מנין בעל גרובעל יכלת

ובעל חזיות תלמוד לומר כל דבר רע. מנין לחולל ולקזקז ולמזוזם תלמוד לומר שור ושה כל דבר רע. ובנין לקדשים

ששחט חוץ לזמנם וחוץ לבקומם שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לומר כל דבר שתלי בדבר ובנין לרובע ונרבע ומוקצ

ונעבד תלמוד לומר תועבת יי' אלהיך הוא. מנין לאתנן ומחור וכלאים וטריפה ויוצא דופן תלמוד לומר כל תועבת. לא יהיה שוע

אומר היא תועבת ואין הולד תועבת. רבי שמעון אומר לאמי שמצינו ברובע ונרבע שהם פסולים בבהמה. יכול אף באדם

תל הוא בזבח דברתי. ולא דברתי בזבח. סליק פיסקא /

כו ימצא בעדים מכלל שנאמר להלן על פי שנים עדים אורעל פי שלשה עדים יקום דבר זה בנין אב שכל

מקום שנאמר ימצא בשנים עדים ובשלשה עדים הכתוב מרוב. בקרבך. באחת שעריך. מה תלמוד לומר לפי שנאמר והוצאת

את האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו. שומע אני שער שנמצא בו ולא שער שנידונו בו תלמוד לומר שעריך שעריך

לגזירה שוה. מה שעריך האמור להלן שער שנמצאו בו ולא שער שנידונו בו. אף שעריך האמור כאן שער שנמצאו בו

ולא שער שנידונו בו. לפי שמצינו שהנדרים כסיף יכול אף הבדחים. תלמוד לומר האיש או את האשה וסקלתם באבנים

ובתו. לפי שמצינו שאין עושים עיר הברית לא על פי עד אחד ולא על פי האשה יכלת יהושע. תלמוד לומר איש או אשה

אשר יעשה הרע בעיני יי' אלהיך לעבור בריתו. קרי חמשה שמות. חרם. תועבה. שנאמר. משוקן. עוול. דבר אחר חמשה

קרא לו חמשה שמות. רע. ומיפר ברית מנאץ. מכעים. ממדא. וחמשה דברים מטמאים את הארץ מחלל את חשם אין לי אלא

זה בלבד עובר מניין תלמוד לומר וילך ויעבור אלהים אחרי. ובנין אף למשתחרר תלמוד לומר וישתחו להם ולשמש אנ

לירח או כל צבא השמי אשר לא ציויתי. כשהוא אומר לעבורם להביא את המשחף. רבי יוסי הגלילי אומר מכלל שנאמר אשר

שלש פעמים בשנה. אין פעמים אלא זמנים וכן הוא אומר תרבענה רגלי עני פעמי דלים יראה. כדרך

שבא לראות כך בא לראות. וזכור. להוציא את הנשים. כל זכור. להביא את הקטנים. מיכן אמרו אי זהו קטן כל שאינו

יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות לירושלם להר הכית דברי בית שמאי שנאמר וזכור. ובית הילל אומרים כל שאינו

יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות לירושלם להר הכית שנאמר רגלי. את פני יי' אלהיך אם אתה עושה כן פונה אני מכל עסקי

ואיני עוסק לא כך. כחג המצות וכחג השבועות וכחג הסוכות. רבי שמאל אומר אין תלמוד לומר חג הסוכות שבו כדבר

הכתוב בלא מה תלמוד לומר חג הסוכות מלמד שאינו עובר בכל תאחר עד שיעברו כל רגלי השנה. לא יראה פני יי'

ריקס. מן הצדקה. וחכמים שתי כסף איש כמתנת ידו ככרכת. הראייה מעה כסף ושבעה שתי כסף איש כמתנת ידו ככרכת.

מיכן אמרו מי שיש לו אוכלים מרובים ונכסים מועטים מביא שלמים מרובים ועולות מועטות. אוכלים מועטים ונכסים

מרובים מביא עולות מרובות וזהו מועט על זה אמרו מער כסף וסתי כסף. וזהו מרובים. איש כמתנת ידו ככרכת יי'

אלהיך אשר נתן לך. סליק פיסקא /

פרשת שופטים

שופטים

ושוטרי תתן לך. מניין שממני בית דין לכל ישראל תלמוד

לום שופטים תתן לך. ומניין שממנים שוטרים לכל ישראל תלמוד לומר שוטרים תתן לך.

דבי יהודה אומר מניין שממנים אחר על גבי כולם תלמוד לומר תתן לך. ואומר והשוטרים הלויים לפניכם ומניין שממנים בדר

לכל עיר ועיר תלמוד לומר שופטים בכל שעריך. ומניין שממנים שוטרים לכל עיר ועיר תלמוד לומר שוטרים לשעריך. ומניין

שממני בית דין לכל שבט ושבת תלמוד לומר שופטים לשבטי. ומניין שממנים שוטרים לכל שבט ושבת תלמוד לומר שופטים לשבטי.

לשבטי. רבן שמעון בן גמליאל אומר לשבטי. ושפטו מצות לכל שבט ושבת להיות דין את שבטו. ושפטו את העם. בעל

כורחם. משפט צדק. זה מיני הדיינים והלא כבר נאמר לא תטה משפט מה תלמוד לומר משפט צדק זה מיני הדיינים. לא

תטה משפט שלא תאמר איש פלוני באה איש פלוני קרובי. ולא תכיר פנים. שלא תאמר איש פלוני עשיר איש פלוני עני. ולא

תקח שוחד ואין צריך לומר לזכות את החייב ולחייב את הזכאי אלא אפילו לזכות את הזכאי ולחייב את החייב. כי השוחד יעור עיני חכמים ואין צריך לומר עיני טפשי. ויסלף דברי צדיק.

זאין צריך לומר עיני שרים. כי השוחד יעור. האומר על טהור טמא ועל טמא טהור. ויסלף דברי צדיק. האומר על אסור מותר

ועל מותר אסור. דבר אחר כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים. אין יוצא ידי עולמו עוד עד שיוחרו צדק

בהוראתו. ויסלף דברי צדיקים. אין יוצא ידי עולמו עוד עד שידע מה מדבר. דבר אחר לא תטה משפט כממון. ולא תכיר פנים

בדין. צדק צדק תרדוף מנין ליוצא מבית דין זכאי אין מחזירין אותו להוכיח תלמוד לומר צדק צדק תרדוף. יוצא חייב מניין

שמהזיזים אותו לזכות שנאמר צדק צדק תרדוף. דבר אחר צדק צדק תרדוף הלך אחר בית דין שיפה. אחר בית דינו של

רבן יוחנן בן זכאי. ואחר בית דינו של רבי אלעזר. למען תחיה

וואס אין בני יהוא פסול תלמוד לומר ואל השופט אף על פי שאין
בו כהנים ולוים כשר / אשר יהיה בימים ההם / אמר רבי יוסי
הגלילי וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל שופט שלא נבצר
כימיו אלא מה תלמוד לומר אל השופט אשר יהיה בימי ההם
אלא שופט שהוא כשר ומדויק באותן הימים היה קרוב ובתרחק
כשר / וכן הוה אומר אל תאמר מה היו שהימים הראשונים
היו טובים ממאלה כילא מחכמה שאלת את זה / ודרשת והגידו
לך את דבר המשפט / אלו רדקוקי משפט / סליק פיסקא /

ועשיה על פי הדבר אשר יגידו לך / על הוראת בית דין
הגדול שכירושלם חייבים מיתתו / ואין חייבים
מיתתו על הוראת בית דין שכבנה / על פי התורה אשר יורוד
על דברי תורה חייבים מיתה / חייבים מיתה על דברי סופרי
ועל המשפטה אשר יאמרו לך ותעשה וזו מצות עשה לך תמור מלך
התורה אשר יגידו לך וזו מצות לא תעשה / ימין ושמאל / אפילו
מראים בעיניך על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל
שמע להם / סליק פיסקא /

והאיש אשר יעשה כדון, ולא שמע מפי בית דין כדור,
אשר יעשה על מעשרו הוא חייב ואינו חייב על
הדארה, כדון, על הזדון הוא חייב ואינו חייב על השונג,
לבלתי שמוע אל הכהן ולא שמוע מפי שומע אל הכהן העומד
לשרת, מגיד הכתוב שאין שרות כשר אלא מעומד, הא אם ישב
ועמד עבודתו פסולה, או אל השופט, וזה שאמרו אף על פי
שאין בו כהנים ולויים כשר, ומת האיש, סתם מיתה האמורה
בתורה כחנק, ההוא, לא אנוס ולא שונג ולא מוטעה, וכערת
הרע, מישראל, בער העושה הרעה בישראל, סליק פיסקא,

כ תכוא לארץ / עשה מצוה האמורה בענין שכשרה
 תיכנס לארץ / אשר יי אלהיך בותך לך / בזכותך /
 וירשתה וישבתה בה / שכר שתירש תשי / ואמרת אשימה עלי
 מלך / רבי נהוראי אומר הפסוק כננאי ישראל הוא מדבר שנא'
 כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלך עליהם / אמר רבי
 יהודה והלא מצוה היא בן התורה לשאול להם מלך שנאמר
 שום תשים עליך / מלך אשר יבחר יי אלהיך בו / וכלם ענשנו
 בימי שמואל / מלך אשר יבחר יי אלהיך / אמר רבי חייא
 ככל הגוי אשר סביבותינו / רבי נהוראי אומר לא בקשו להם מלך
 אלא להעניב עבודה זרה שנאמר והינינו גם אנחנו ככל הגוים
 ושפטנו מלכנו ויעצו להניבו ונלחם את מלחמתינו / סליק פיסקא /

שום תשים עליך מלך אשר יבחר יי' אלהיך ביום כמות מלך אחר תחתיו מלך ולא מלכה אשר יבחר יי' אלהיך בו / על פי נביא / מקרב ולא מחוצה לארץ / אחיך / ולא אחרים / תשים עליך מלך / והלא כבר נאמר שום תשים עליך מלך ומה תלמוד לומר תשים עליך מלך שתרצה אימתו עליך / מיכן אמרו מלך אין / ורכבים על סוס / ואין יושבים על כסא / ואין משתמשי בשרבשו ואין רואי אותו ערום / ולא כשהוא בסתר / ולא בבית המרחץ / דבר אחר שום תשים עליך מלך / זו מצות עשה / הויכח לתת עליו איש שכרי / וצמצת לא תעשר / איש שכרי / חובל אמרו אצל ממשכן פרנס על הצניעות / אשר לא אחיך הוא / כשהוא אנריפס מניע לפסוק זה היה בוכה עד שיהו גלגלי עיניו ודמעות זהיו ואומרים לו כל ישר אל תירא אנריפס אחינו אתה אחינו אתה / סליק פיסקא /

דק לא ירבה לו כוסים / יכול לא ירבה למרכבתו ולא
לפרשיו תלמוד לומר לא ירבה לו / ואין מרבה אבל
מרבה הוא למרכבתו ולפרשיו / אסן / להמכאמר למען הרבות
סוס כוסים בשלים / מניין אפילו סוס אחד וזהו בטל כד"י הו"פ
- אחר לימודי יבדות וכו' שיחזור

חלק יי' אלהים אותך לכל העמ' יכול שחלקם דאומות תלמוד לומר אלהים לא ידעום ולא חלק להם / רבי יוסי אומר אלעזר בני אומר שלשה דברים / אשר לא ציונית בתורה / ולא דברתי בעשרת הדברות / ולא עלתה על לבי / שהקריב אדם בנו על גבי המזבח / אחרים אומרים אשר לא ציוית ולא עלתה על לבי שהקריב אדם את בנו על גבי המזבח / סליק פיסקא

והוגר / ושמעת ושאלת היטב ודלהן הוא אומ' ודרשת
 וחקרת ושאלת היטב היטב היטב לגזירה שוה /
 מלמד שכודקים אותו כבעק חקירות אין לי אלא חקירות /
 בדיקות מבין תלמוד לומר והנה אמת נכון הדבר / סופינו
 לרבות בדיקות / אמר אחד איני יודע ואפילו שנים אומרי אין
 אנו יודעים עידותם קיימת / אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן
 שמכחשים זה את זה עדותם בשלילה / בישראל אין לי אלא
 ישראל גרים ונשים ועבדים מבין תלמוד לומר והוצאת
 האיש ההוא או את האשה ההיא אשר עשו את הדבר הרע הזה
 אל שעריך / שומע אני שער שנמצא בו שער שנדונו בו תל'
 שעריך / לעריר לגזירה שוה נאמר כאן שערך ונאמר להלן
 שערך מה שערך האמור להלן שער שנמצאו בו ולא שער
 שנדונו בו אף השער האמור כאן שער שנמצאו בו ולא שער
 שנדונו בו / ההוא ולא אנוס ולא שונא ולא מוטעה / ההיא לא
 אנוסה ולא שונאת ולא מוטעת / וסקלתם כאבני / יכול באבנים
 מרובות תלמוד לומר כאבן אי כאבן יכול כאבן אחת תלמוד
 לומר באבנים / אמור מעתה לא מת בראשונה ימות
 בשנייה / סליק פיסקא /

על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת' אין לי ת
כבוד הזה בלבד מבני' רבות שאר המומותים תלמוד
לומר על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת' מבני'
שלא ילמד עד חובה תלמוד לומר יומת על פי עד' אחד ומבני'
שלא ילמד תלמיד עליו חובת התלמוד לומר לא יומת על פי עד'
אחד' סליק פיסקא' .

יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה, מצוה בעדים להמיתו ומכיון שאם לא מת ביד עדים שימות ביד כל אדם תלמוד לומר ויד כל העם באחרונה, ובערת הרע מקרבך, בער העושה הרעות מישאל, סליק פיסקא.

[illegible]

ובאת לרבות בית דין שביבנר, אל הכהנים ולוים, מצות בית דין שיהיו בו כהנים ולוים, וכול מצוה

להגיד מה גרם / סליק פיסקא

זוה משפט הכהנא מלמד שהמתנות יוצאות בדינין יכול
אף כל הקדשים יהיו חייבים במתנות ודין הוא ומה
חולין שאין חייבים בחזר ושוק חייבים במתנות / קדשים
שהחייבים בחזר ושוק אינו דין שיהיו חייבים במתנות תלמוד לו
וזה יהיה משפט הכהנים / מאת העם ולא מאת אהרן / ולא מאת
אחיו הכהנים / מאת זוכיה הזבח פרט לטריפה / מאת זוכיה
הזבח אין לו לא בשעת זכייה בלבד / מוכן אמרו / נר שנתגנב
והייתה לו פרה נשחטת עד שלא נתגנב פטור משנתגנב חייב
ספק פטור והבזויצא מבידור עליו הראוי / אם שור אם שה
לרבות כלאים / אם שור אם שה בין בארץ בין בחוצה לארץ /
והלא דין הוא חייב כאן וחייב בראשית הגז / מה מצינו בראשית
הגז נזהר בארץ ובחוצה לארץ אף מתנות נוהגות בארץ ובחוצה
לארץ / או כלל לדרך זו חייב כאן וחייב בתרומות / ראשית מה
תרומת ראשית אינו חייב אלא בארץ אף מתנות אינו חייב
עליהם אלא בארץ / נראה לכי דומה דנים דבר שאין תלוי
בארץ ובקודש / בדבר שאין תלוי בארץ ובקודש / ואל תוכיח
זו דנים דבר שנהג בין במרוכה בין בכוונתו לא יוכיח ראשית הגז
שאינו נוהג אלא במרוכה / תלמוד לומר אם שור אם שה בין
בארץ בין בחוצה לארץ / ונתן לכהן / לכהן עצמו / הורע / ורע
של ימין / ולחיים / זה להי / התנות / והקבה כמשמעו / ר' יהודה
אומר דורשי רשומות היו אומ' נתן לו ורעו תחת הוד ויד הוא
אומר ויקם מתוך העדר ויקם רומח בידו / להחיים תחת זו
תפילה וכן הוא אומר ויעמד ביניהם ופלו / קיבה תחת הצטח
אל קובחת / סליק פיסקא

ראשית

דינגך תירושך ויצהרך / מלמד שאין תורמים
אותן אלא מן המיבחר / מה מצינו בשני מינים
שבאילו אין תורמים מזה על זה כך שני מינים אין תורמים
מזה על זה / וראשית הגז ולא ראשית השטף / ראשית הגז פרט
לטריפה / ראשית הגז בין בארץ בין בחוצה לארץ / צאנך / ולא
של אחרים / מיכן אמרו הלוקח נז צאן של ככרי פטור בראשית
רגז / נז צאנו של הכירואם שויר / המוכר חייב / ואם לאו
הלוקח חייב שנאמר נתן לו / שיהיה לו כדי מתנה / מיכן
אמרו כמה נתן לו משקל חמש סליקים כיהודה שהם עשר
בגליל / מלובן כדי לעשות ממנו בגד קטן / שנאמר נתן
לו / שיהא בו כדי / מתנה / וכמה צאן יהיו לו ויהיה חייב בראשית
הגז בית שמאי אומרים שתי רחילות שנאמר והיה כיום ההוא
יחיה איש ענלת בקר ושתי צאן ובעת הילול אומרים חמש שנאמר
וחמש צאן עשויות / רבי עקיבא אומר ראשית הגז שתיים / צאנך
ארכע / נתן לו / הריחם / סליק פיסקא

כי

בו כהר"א אלהך מכל שבטיך / מגיד הכתוב שאין
שירות כשר בו לא מעומד ואם ישב ושירת עבודתו
פסולת / הוא ובנו כל הימים / בין בארץ ובין בחוצה
לארץ / סליק פיסקא

וכי

יבוא הלוי / הוא / יכול בן לוי ודאי / הכתוב מבייר /
תלמוד לומר מאחד שעריך / משלא נטלו שערים
במקום אחד / יצאו לויים שנטלו שערים במקום אחד / ושרת
בראוי לשירות יצאו לויים שאין ראויים לשירות / מכל ישראל
אשר גרשם בכל מקומות מושבותיכם / ובא בכל אות נפש /
מנין אתה אומר כהן בא ונושא את כפיו במשמר שלו שנא ונא
בכל אות נפשו / מיכן אתה אומר כל המשמרות שוים בקרבנות
הרגל הקאים מחמת הרגל שנ' ובא בכל אות נפשו אל המקום
אשר

שיחזיר את העם למצרים תלמוד לומר רק לא ירבה לו כוסים
ולא ישוכ / והלא דברים קל וחומר ומה מצוה שהכרית כרותה
עליה עבירה מחזירתם לשם / שאר ארצות שאין הכרית כרותה
עליה / על אחת כמה וכמה / סליק פיסקא

לא

ירבה לו נשים על שמונה עשרה / רבי יהודה או מרבח
הוא לו וכלכר שלא יהומסידות את לבו שנא לא יסור
לבבו / רבי שמעון אומר אפילו אחת והיא מסירה את לבו לא
ישאנה / אם כן למה נאמר לא ירבה לו נשים אפילו כאביגיל
וכסף וזהב לא ירבה לו מאד / יכול אפילו ליתן לאפסניא תל
לא ירבה לו / לו אינו מרבח אבל מרבח הוא כדי שיתן
לאפסניות / סליק פיסקא

והיה

נשבתו על כסא במלכותו / אם עושה הוא
כל האמור בענין כדי הוא שיישב על כסא
ממלכתו / וכתב לו את משנה התורה הזאת על כפר לשמו
שלא יהא נאות בשל אבותיו / משנה אין לי אלא משנה תורה /
שאר דברי תורה מניין תלמוד לומר לומר לטמור את כל דברי התורה
הזאת / אם כן למה נא משנה תורה משום שעתידיה להשתנות /
אחרים אומרי אין קורים כיום הקהל אלא משנה תורה בלבד /
על טפר ולא על לוח ולא על גביר אלא יכתבה על המגילת
שנאמר על כפר מלפני הכהנים והלויים / כלליק פיסקא

והיתה

עמו וקרא בו כל ימי חייו / מיכן אמרו המלך יוצא
למלחמה והוא עמו / יושב בדין והוא אצלרמיסב
והוא כנגדו שנ' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו / ימי חייו הימ'
כל ימי חייו הילול / למען ילמד ליראה את יי' אלהיו / מלמד
שהמורה מביא לידי מקרא / מקרא מביא לידי תרגום / תרגום
מביא לידי משנה / משנה מביא לידי תלמוד / תלמוד מביא לידי
מעשר / מעשה מביא לידי יראה / לפי שמצינו ששורה
הדין למלך בדברי תורה ישוה לו בדברים אחרים / תלמוד לו
לשמור את כל דברי התורה הזאת ואת כל החוק' / לדרך תורה
שוה לו ואין שוה לו לדברים אחרים / מכאן אמרו מלך פורץ
לעשות לו דרך ואין ממחים בידו להרחיק לו טרסיות ואין
כמחין בידו / דרך המלך / אין לו שיעור וכל העם בחזון ונותני
לפניו והוא נוטל חלק בראש / סליק פיסקא

לבלתי

רום לכונו מאחיו / ולא משל הקדש / ולבלתי סור
מן המצוה / מיכן ושמאל שלא יסור מן המצוה / ימין
ושמאל / למען יאריך ימים על ממלכתו / אם עושה הוא מה
שכתוב בענין / כדי הוא שיאריך ימים על ממלכתו / הוא ובניו
שאים הוא מת / בנו עומד תחתיו ואין לי אלא זה בלבד / מניין
לכל פרנס / ישראל שבנוים עומדים תחתיהם תל הוא ובניו /
בקרב ישראל / כל שהם בקרב ישראל בנו עומד תחתיו / ר' חנינא
בן גמלא אומר הרי הוא אומר גם אשר לא שאלת נתתי לך גם
עושר גם כבוד נתתי לך על מה שלא התניתי בתורה ליתן
לך נתתי לך על מה שלא התניתי לא אתן לך אלא אם כן
עשית / וכן הוא אומר ואתה אם תלך בחוקותי כאשר הלך דוד
אביך כתום לבב וכיושר לעשות ככל אשר צויתך חוקי
ומשפטי תשמור / סליק פיסקא

לא

יהיה לכהן הלוי כל שבט לוי חלק ונחלה / מכלל שב
ושרת בשם יי' אלהיך אין לי אלא תמימים / בעלי
מומים מניין תלמוד לומר כל שבט לוי חלק / חלק זו כיוון
ונחלה / זו נחלת הארץ / איש יי' / אילו קדש מקדש / קודש
הנכול מניין תלמוד לומר ונחלתו יאכלן / סליק פיסקא
ונחלה / זו נחלת שלשר / לא יהיה חלק בקרב אחיו /
זו נחלת חמשה / יי' הוא נחלתו כאשר דבר לוי

האילו שאין עונשים את האדם עד שמוזרים אותו כשהיה ר' אעזר בניעל פלסק זה היה אומ' חבל עלינו מה אם מי שמדבק בטומאה רוח טומאה שורה עליו, והדבק בכשינה דין הוא שתשרר עליו רוח הקודש, ומי גרם כי אם עוונותיו הם הז' מכדילים ביניכם וזין אלהים, תמיסה תהיה עם יי' אלהיך, כשאתה תס חלקך עם יי' אלהיך, וכן דוד אמר ואני בתומי אלך פדני וחנני, ואני בתומי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם, סליק פיסקא.

כ הגנים האלה אשר אתה יורש אותם, עשה מצור האמורה בענין שבשכרה אתה יורש אותם, אל מעוננים ואל קוסמים ושמעו, שמא תאמר להם יש כבוד לשאל ולי אין לי, תל ואתה לא כן נתן לך יי' אלהיך, לך נתנה ואתה מניח דברי תורה ומתעסק בכשולה, סליק פיסקא. **נב** מקרבך מאחיד כמוני יקים לך יי' אלהיך, מקרבך הוא כחוצה לארץ, מאחיד ולא מאחרים, יקים לך ולא לגוים, ומה אני מקיים נביא לגוים נתתך, בנוהג מנהג גוים, אליו תשמעון, אפילו אומר לך עבדו על אחת מכל מצות האמורות בתורה כאלוהו כהר הכרמל לפי שער שמע לו, סליק פיסקא.

כב אשר שאלת מעם יי' אלהיך בחורב, בזוזנו שעמדו להם נביאים דכתיב לא אוסיף לטמוע את קול יי' אלהי, ויאמר יי' אלי הטיבנו אשר דברו, כווננו לרעת נביאי אקים, הא למדת שבשכר יראה זכו שעמדו להם נביאי, ונתתי דברי בפיו, דברי בפיו אני נתן אבל אני מדבר עמו פני' בפנים מיכן ואילך, הו' יודע הידך רוח הקודש ניתנת בפי הנביאי דבר אלהים, שלא להשיב את התורגמן, את כל אשר אצונו, על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, סליק פיסקא. **וה** האיש אשר לא ישמע אל דברי, שלשרר מיתתן ביו' שמים, הכושב בנבואתו כינור בן אמייתו וחמותו על דברי הנביא כחכדו של מיה, ונביא שעבור על דברי עצמו מיתתו בבית דין, המתנבא מה שלא שמע כצדקתו בן כנענה, ומה שלא באמר לו כחנניה בן עזור שהיה שומע דברים בפי ידמיה והיה מתנבא בשוק העלין והולך ומתנבא בשוק התחתון, והמתנבא בשם עבודה זרה ואומר כך אמר ד' עבודה זרה אפילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור אין שומעין לו, סליק פיסקא.

אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי, ומת' כסתם מיתת האמורה בתורה זו חנק, וכי תאמ' עדיין עתידים אתם לומ' איכה נדע הדבר ירמיה אמר הנה כלי בית יי' יובא מכללך אתה עתה מהרה, חנניה אומ' הנה כלי בית יי' בוכאי' מככל למי אשמע תל' אשר ידבר הנביא בשם יי', ואיהו הדבר אשר דברו המקום זה שהיה אומר כידון דברו הנביא על זדון הוא חייב ואינו חייב על שגגה, לא תגור ממנו, אל תמנע עצמך מללמד חובב עליו, סליק פיסקא.

כ יכרית יי' אלהיך את הגוים, בזכותך, וירשתם וישבת בעריהם ובבתיהם, מכלל שנאמר וירשת אתם וישבת בארצם, יכול אי אתר' ראוי להוסיף על הבנין תלמו' לומר וישבת בעריהם ובבתיהם, בכל מקום שאתה רוצה לבנות בנה, סליק פיסקא.

ש ערים, ערים ואל ערים, ערים ולא כרכי, ערים ולא כפרים, תבדיל לך, ולא לאחר, כתוך ארצך ולא בספר, אשר יי' אלהיך נתן לך לרשתה, משתכבש תירש, תכין לך הדרך, תכין סרסאות שיהם מפורשות לתוכה, ושלשת

אשר יבחר יי', יכול לעולם תלמוד לומ' מאחד שעריך, בשעה שישאל נכנסים בשער אחד בשלש דגלים, סליק פיסקא. **ו** שרת בשם יי' אלהי, על גבי הריצפה מיכן אמרו ערל טבא יושב על גבי הכלי או על גבי כהמה או על גבי חכירו פסול מנין אתה אומר כל המשמרות שוין באומרי הרגלים ובחילוק לחם הפנים תל' חלק כחלק, יאכלו חלק לאכילה כחלק לעבודה, חלק לעבודה כחלק לאכילה, יכול יחזיק כל המשמרות שוין בקרבנות הרגל הבאים שלא מחמת הרגל תל' לבד ממכריו, על האבות מר מכרו האבות זה לזה, אני כשכתי ואתה בשכתך, סליק פיסקא.

כ אתה בא אל הארץ, עשר מצוה האמורה בענין שבשכרה תכנס לארץ, אשר יי' אלהיך נתן לך, בשכרך, לא תלמד לעשות כמעשיות הגוים ההם, יכול אי אתה יכול להבין ולהורות תלמוד לומר לעשות, לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות, סליק פיסקא.

ל ימצא כך, להזהיר בית דין, מעביר בנו ובתו באש, אין לי אלא בנו ובתו כנו כנו כן בתו מנין תל' בתו מזרעו למולך, ועדיין אני אומר כאן באש וזהו כמולך מנין אתה אומר ליתן האמור כאן להלן ואת האמור להלן כאן, נאמר העכרה העכרה לגזירה שורה מה העכרה האמורה כאן באש אף העכרה האמורה כאן באש, ומה העכרה האמורה כאן למולך אף העכרה האמורה כאן למולך, נמצאת אתה אומר שימסור ועיבד באש ולמולך, עד שיאמרו שני כתובים ואם לאו לא שמענו, קוסם, אחד מרובה ואחד מעט, קסמים, לחייב על כל קסם וקסם, איהו קוסם זר האוחז בבקלו ואמר אם אלך אם לא אלך, וכן הוא אומר עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו, לא שועל בימינו ומשמאלו, לא מעביר בנו ובתו באש זה הוא הבעל ארמית ומעמיד ממנה בן אויב לבקום עונש שמענו אזהר לא שמענו תל' לא ימצא כך מעביר בנו ובתו באש זה שהוא מעביר בנו ובתו לז' וכרת עמה כרית שנאמר העגל אשר כרתו לשנים ועקרו בין ברתיו, מעונן, רבי ישמעאל אומר זה המעביר על העין, ר' עקיבא אומ' אילו בותני העתים, וחכמים אומרים אילו אזהר העינים כגון אילו האומרים למורי ערב שביעיות להיות יפות עקירות קטנות להיות דעות, ומנחש, איהו מנחש כגון האומר נפלה פתו בפיו נפלה מקלי מידי, נחש מימיני ושועל משמאלו, ופסקו זכור את הדרך לפני, והאומ' אל תתחיל בו שהיה ראש חודש הוא, שהרי ערב שבת, ומוצאי שבת היא, ומכשף, העושה מעשה ולא האוחז את העינים, רבי עקיבא אומר משום רבי יהושע שנים מלקטים קישואים אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב, העושה מעשה חייב האוחז העינים פטור, סליק פיסקא. **ו** חזר, אחד חוכר הנחש ואחד חוכר את העקרב, ושואל אוב, זה פיתום המדבר בשמי, ידעני, המדבר בפיו, הם עצמם בסקילה, והנשאל בהם באזהרה, ודורש אל המתים, אחד המעלה כזכורו ואחד הנשאל בגולגלתו, מר בין מעלה כזכורו לנשאל בגולגלתו, מעלה כזכורו אין מעלה כדרכו ואין נשאל בשבת נשאל בגולגלתו עולה כדרכו ונשאל בשבת, סליק פיסקא.

כ תועבת יי' כל עושה אלה, ואפילו אחת מהם, ובגלל התועבות האלה יי' אלהיך מוריש אותם מפניך, יכול לא יהיה חייב עד שיעבור על כולם תל' כל עושה אלה אפילו על אחת מהם, ובגלל התועבות האלה יי' אלהיך מוריש אותם מפניך, אר שמעון מלמד שהוזהרו כנענים על כל המעשים

ושלש את גבול ארצך / שלא יהו מפורזות אלא יהיו מכוונות כשתי שורות שבכרם / אשר ינחליך יי' אלהיך / לרבות עבר הירדן / והיה לנו שמה כל רוצח / שלא יהיה גולה מעיר לעיר / סליק פיסקא

וזה דבר הרוצח / מיכן אמרו רוצח שגולר מעיר לעיר מקלט מכלל שנפ' ירדוף גואל הדם אחרי הרוצח אין לי אלא רודף וגואל / רודף ואינו גואל / גואל ואינו רודף / לא רודף ולא גואל מניין תל' רוצח רוצח ריבה / מכלל שנא כ' ירום לבנו אין לי אלא מי שיש לו חמות הלב האב את הבן והבן את האב / האב את האב והבן את הבן מניין תל' רוצח רוצח ריבה מה תלמוד לומר שמה שמה שלשר' פעמים שם תהיה ירידתו / שם תהיה מיתתו / שם תהיה קבורתו / מה תלמוד לומר רעהו רעהו רעהו שלשה פעמים / רעהו פרט לאחרים / רעהו פרט לגר / רעהו כבר קראתו הכתוב רעהו שנאמר אשר יכה את רעהו בכל ידעת והוא לא שונא לו מתמול שלשם האם שונא לו אינו גולה / מתמול שלשם שנים שלשם שלשה / על כן אנכי מצוה לאמר להחזיר בית דין על כך / סליק פיסקא

ואשר יבוא את רעהו כיער / מה יער רשות לניזק ולמוזיק להיכנס שם אף כל שהוא רשות לניזק ולמוזיק ליכנס לשם / יצאת חצר של בעל הבית שאין רשות לניזק ולמוזיק ליכנס שם / לחטוב עצים / אבא שאול אומר מה חשיבת עצים רשות אף כל שהוא רשות / יצא האב המכה את בנו ודרכ הרודה את תלמידו ושלוחו בית דין / סליק פיסקא

ונדרה יורבנרו / מיכן אתה אומ' בכתוב לקוח את האייל ונפל על אדם והרגו הרי זה גולה / ונשל הכרז' מן העץ המבקע / ר' אומר מן העץ המתבקע ומצא במצוי / מיכן היה רבי אליעזר בן יעקב אומר אם משיגת את אבן מידו הוציא הלה את ראשו וקיבלה הרי זה פטור הוא ינוס / שלא יהיה גולה מעיר לעיר / פ' ירדוף גואל הדם / מצוה ביד גואל הדם לרדוף / כי יחס לבנו / האם שונא לו אינו גולה / מתמול שלשם / ושר' יהודה אומר תמול שנים שלשם שלשר' / על כן אנכי מצוה לאמר / להחזיר בית דין על כך / סליק פיסקא

ואם ירחיב יי' אלהיך את גבולך / עשה מצוה האמורה בעניין שבשכרה ירחיב יי' אלהיך את גבולך / כאשר נשבע לאבותיך / הכל בזכות אבות / ונתן לך את כל הארץ אשר נשבע לאבותיך / הכל בזכות אבות / סליק פיסקא

כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה ויספת לך / מיכן אתה אומר שלש ערים / הדרוש משר' כעבר הירדן / וכשבאו לארץ הפרישו עוד שלש / ולעיתיד לבוא / עתידים עוד להפריש שלש / שלש על שלש הרי שש ועוד שלש הרי תשע / ר' בהוריי אומ' שלש על שלש ועוד שלש הרי תשע ועוד שלש הרי שתים עשרה / רבי שאול אומר שלש על שלש ועוד שלש הרי תשע על השלש הרי שנים עשר / האלה הרי חמשה עשר / **ולא** ישפך דם נקי בקרב ארצך אשר יי' אלהיך נותן לך בחלה / כי יהיה איש שונא לרעהו וארב לווקם עליו / מיכן אמרו עובר אדם על מצוה אחת קלה סופו לעבור על מצוה חמורה / סליק פיסקא

ואהבת לרעד כמוך / אם עבר על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה / עבר על ואהבת לרעד כמוך סופו לעבור על לא תשנא ועל לא תקום ועל לא תשור וסופו לעבור על וחי אחיך מעד עד שבא לידי שפיכות דמים / לכך נא' כי יהיה איש שונא לרעהו וארב לווקם עליו / מיכן היה ר' יוסי בר' יהודה אומ' והורג את הנפש בין בשוגג בין במזיד והכל

מקדימים לעיר מקלט בית דין שולחים ומביאים אותם משם / מי שנתחייב מיתה הרגוהו / שנ' ושלחו זקני עירו ולקחו אותו משם / מי שלא נתחייב מיתה פטורוהו / שנא' והצילו העדה את הרוצח / מי שנתחייב גלות מחזירים אותו למקומו / שנ' והשיבו אותו העדה / ר' או רוצח גולה לעיר מקלט כסבור שקולטו כשם שקולט שונא כן קולט מויד / זקני העיר שולחים ומביאים אותו משם שנ' ושלחו זקני עירו / ומת' ביד גואל הדם מנין לא מת ביד גואל הדם ימות ביד כל אדם תל' ונתנו אותו ביד גואל הדם ומת / ולא תאמרו ענין עליו ובקעת דם הנקי / שמא תאמ' הואיל ונהרג זה למה אנו באים לחוב בדמו של זה תל' לא תחוס ענין עליו ובקעת הרע' / בער עושי הרעות מישראל / סליק פיסקא

לא תסיג גבול רעך אשר גבול ראשונים והלא כבר נא' לא תגזול ומה תל' לא תשיג מלמד שכל העוקר תחומו של חבריו עובר בשני לאוים / יכול בחוצה לארץ תל' בנחלתך אשר תנחל / בארץ ישראל עובר בשני לאוים / בחוצה לארץ אינו עובר אלא בשום לאו אחד בלבד / מניין לעוקר תחומים של שבטים שעובר בלא תעשה תל' לא תשיג גבול עולם / מניין למחליף דכרי' / ליעזר דכרי' / ר' יהושע ודכרי' / יהושע דכרי' / ליעזר לומר על טהור טמא ועל טמא טהור שהוא עובר בלא תעשה תלמוד לז' ולא תשיג גבול רעך / מנין למוכר קבר אבותיו שעובר בלא תעשה תל' לא תסיג גבול רעך / יכול אפילו לא נקבר אדם בו מעולם תל' בנחלתך אשר תנחל / האם קבר בו אפילו נפל אחד ברשותו אינו עובר בלא תעשה / לא יקום עד אחד באיש / אין לי אלא לזייב כפשות לדיני ממונות מנין תל' לכל עון / לקרבות מנין תל' לכל חטאת / למכות מנין תל' לומר בכל חטא אשר יחטא / להעלות לכהונה ולחוריד מן הכהונה מנין תל' לכל עון ולכל חטאת / אין לי אלא עדות איש / לעדות אשה מנין תל' לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא / אם סופינו לרבות אשה מה תל' איש לעון אינו קם / קם הוא כאשה להשיאה דכרי' רבי יהושע / יוסי אומ' לעון אינו קם / אבל קם הוא לשיבועה / א' יוסי קל' ומה במקום שאין פ' מצטרף עם עד אחד למיתה הרי זה נשבע על פ' עצמו מקום שפ' מצטרף עם פ' עד אחד למכות אינו דין שירא נשבע על פ' עצמו לא מה לנשבע מפי עצמו שכן משלם על פ' עצמו ישבע על פ' עד אחד שכן משלם על פ' עד אחד תל' לכל עון לעון אינו קם אבל קם הוא לשיבועה / על פ' שני עדים או על פ' שלשה עדי' / לא על פ' כתבן ועל פ' מתורגמן / מיכן אמרו הבקא לאשתו / רבי אליעזר אומר בקנא על פ' שני' ומשקל לה על פ' עד אחד שהיה בדין ומה אם עדות הראשון שאינה אוסרתה איסור עולם אין מתקיימת פחות משנים עדות שנייה שאוסרתה איסור עולם אינו דין שלא תתקיים פחות משנים תל' ועד אין בה' כל שיש בה' היתה שותה / סליק פיסקא

כי יקום עד חכם באיש לענות בו סרה / אין חכם אלא זקן שנ' לענות בו סרה ואין סרה לא עבירה שנאמר כי דיבר סרה / ואומר הענה אתה מת' בידת סרה על יי' / מויד שאינו חייב עד שיכחיש את עצמו / מיכן אמרו אין העדים וזוממים עד שיוזמו את עצמם / כיצד מעידינו את איש פלוני / שהרג את הנפש / סליק פיסקא

ועמדו מצוה בעדים שיעמוד / שני האנשים / אין לי אלא בזמן שהם שני אנשים / איש עם אשה / ואשה עם איש / שתינשים / וז' מנין תל' אשר להם הריב לפני יי' מכל מקום / יכול אף אשה תהיה כשירה לעדות / נאמר כאן שני ונאמר להלן שני' / מה שני האמר להלן אנשים ולא נשים אף שני

שני האמור כאן אנשים ולא נשים / אשר לחם הדיב / יבוא בעל השור ויעמוד על שורו / לפני י' / שהם סבורים לפני בשר ודם הם עומדים ואין עומדים אלא לפני המקום לפני הבהנים והשופטים / וזה שאר יוסי הגלילי וכי עלת על דעתך שופט שאינו כימיק לא שופט שהוא כשר ומוחזק לך באתם הימי היה קרוב ונתרחק כשר וכן הוא אומר אל תאמר מה שהיה / ודרשו השופטים היטב והלך הוא אומ' ודרשת וחקרת ושאלת היטב / היטב היטב לגיזרה שזה מלבד שבדקים אותו בשבע הקירות / בדקות מניין תל והנה אמת נכון הדבר / מנין שהעד עושה עצמו שקר תל והנה עד שקר העד / יכול אף משנחקרה עדותם בכד תל שקר ענה באחיו אמור מעתה כל זמן שכר צייכל להם ולא משנחקרה עדותם בבית דין כשתימצי לומר זומם מזומם ואפילו הם מאמר / ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו / אם במקו ממון אם מכות מכות אם עונשים עונשים / ע' נש שמענו אזהרה מנין תל ועשיתם לו / מיכן אמרו אין עדים זוממים נהרגים עד שיגמר הדין שהיה צדוקים אומרי עד שיהיה הנידון ש' נפש כנפש / ר' יוס' הגלילי אומר מה תל ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו / לפי שמצינו בכל עונשים שכתורה שזה מיתת איש למיתת אשה והזממה כיוצא בהם / אבל בת כהן וכו'עלה לא השהו מיתת איש למיתת אשה אלא שמייתת האיש כתגמ ומיתת האשה בשריפה / אבל זוממה לא שמענו מה יעשה להם / תל ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו / כמיתת אחיו מיתתו / ולא כמיתת אחותו מיתתו / ומניין שהמבייש משלם ממון באמר כאן לא תחוס עיניך ונאמר להלן לא תחוס עיניך / מה לא תחוס עיניך האמור להלן ממון אף לא תחוס עיניך האמור כאן ממון / ר' יהודה א' נאמר כאן ד' ורגל ונאמר להלן יד ורגל / מה יד ורגל האמ' כאן ממון אף יד ורגל האמור להלן ממון / ר' יוס' הגלילי אומר מניין שלא יצא למלחמה עד שיהיו בו ידים ורגלים ועינים ושינים / תל לא תחוס עיניך נפש בנפש כי תצא למלחמה / א' יהודה כמה דברי אמור' במלחמת מצוה אבל במלחמת חובה הכל יוצא אפילו חתן מחרדו וכלה מחופתה כשישראל עושים רצונו של מקום כל הנשים לפניהם נעשים כסוס אחד שנ' סוס ודוככו רמה בים / וכי סוס אחד היה / מתנית' / כי תצא למלחמה על אויבך במלחמת חרשות הכתוב מדבר / על אויבך כנגד אויבך אתה נלחם / וראית סוס ורכב / מה הן יוצאים אליך כסוס ורכב אף אתה צא אליהם בעם רב / לא תירא מהם כי אליך עמך המעלך מארץ מצר' / מי שהעלך מארץ מצרים הוא עומד לך כעת צרה / סליק פיסקא

והיה

למלחמה כשהוא אומר ואמר אליהם שמע ישראל אתם קריבים היום למלחמה הוי היום קריבים בו למלחמה אמור / האמה תל והיה קרבתם אל המלחמה כיון שמגיעים לספר כהן מתנה עליהם כל התנאים הללו / סליק פיסקא

ואמר אליהם שמע ישראל מי האיש הירא ורך הלבב / ויספו השוטרים / למה נאמרו כל הדברים הללו שלא יחו ערי ישראל בשמות כדברי רבן יוחנן בן זבדי כוא וראה כמה חס המקום על כבוד הבריות מפני הירא ורך הלבב כשהוא דודר ואמר שמא בכהבית / שמא ארס אשה / וכול' היו צריכים להביא עדותו חזק מן הירא ורך הלבב ושעדין עמו / שמע קול הגפת תריסים ונבעת / קול צהלת סוסים ומרתית / קול תקיעת קרנים ונכהל / רואה שימוש סייפים / ומים יורדים בין ברכיו / דא ואמר אליהם שמע ישראל על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על יהודה / ויהו' שאם תפלו בידם ויראמו

עליכם / כענין ש' וישובו בני ישראל מאחיהם / ושם היה איש גבאי לא / ועתה בני יהודה ובני ירושלם אתה אר' כמה שכל להלן ויקומו האנשי' אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשבייה ומעורומיהם הליבשים / על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידן אין מרחמים עליכם / אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניכם / אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים / ואל תראו מפני הגפת תריסים / ושפעת עקלגסים / ואל תחפזו מקול הקרנות / ואל תערצו מקול הצווחות / כדרך שאומות העולם עושים / מגיפים ומרעיעים וצווחים ורוממים / ואתם באים בניצוחו של מקום / סליק פיסקא

כי

י' אליהם ההולך עמכם / מי שהיה עמכם במדבר הוא יהיה עמכם כעת צרה / וכן הוא אומ' להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם מבחשים ועקרים ורוחות הרעים / עד כאן משוח מלחמה מדבר / מיכן ואילך ודברו השוטרי' אפילו אלמנא אפילו שוכרת יום / או אפילו שמע שכת לו אחיו במלחמה חוזר / הכל שומעים דברי כהן מערי' המלחמה / והם חוזרים ומספקים מים וכו'ון לאחיהם / ומתקנים את הורכים / ודברו השוטרים / יכול דברי אחיהם כשהוא אומ' ויספו השוטרים לדבר אל העם / מלבד שהם הדברים / ומה תל ודברו השוטרי' / כיון שהתחיל שוטר לרבר כהן משמע להם כתנאים האילו /

מי

האיש אשר בנה / אין לי אלא בונה ירש לקח ביתו לנ במתנה מניין תל כי האיש אשר בנה / בית אין לי אלא בית / מניין לרבר בית התכן ובית החקר ובית העצ' ובית האוצר תל אשר בנה / יכול אף הכונה בית שער אכסדרה ומרפסת תל בית מה בית מיוחד שהוא בית דירה / יצאו אילו שאינן בית דירה / ולא חבכו פרט לגלגל / ילך וישוב לביתו / ילך וישמע דברי כהן מערי' המלחמה ויחזרו / פ' ימות במלחמה אם אינו שומע לדברי כהן סוף שהוא מת במלחמה / ואיש אחר יחנכנו / יכול דודו וכן דודו נאמר כאן אחד ונאמר להלן אחד / מה אחד האמור להלן נכרי אף אחר האמור כאן נכרי / סליק פיסקא

ומי

האיש אשר נטע / אין לי אלא נטע / ירש לקח ביתו לנ במתנה מניין תל מי האיש אשר נטע כרם / אין לי אלא כרם מניין חמשה אילני מאכל וחמשה אילני סרק תל כרם רבני אליעזר בן יעקב אומר אין לי במשמע אלא כרם / ולא הללו פרט למכירך ולא חללו פרט למרכיב / ילך וישוב לביתו / ילך וישמע לדברי כהן מערי' המלחמה ויחזרו / פ' ימות במלחמה / אם לא ישמע לדברי כהן / אף מת במלחמה / ואיש אחר יחללינו / יכול דודו וכן דודו נאמר כאן אחד ונאמר להלן אחד / מה אחד האמור כאן נכרי אף אחר האמור כאן נכרי /

ומי

האיש אשר אירס אשה / אחד המאמר את האלמנה ואפילו שומרת / יבס ואפילו שמע שמת אחיו במלחמה חוזר ונא' לו / ולא לקחה / באשה הראויה לו פרט למחזור גרושתו ואלמל לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט' מבודת ונתינה לישראל ובת ישראל לנתינו ולממזר / ילך וישוב לביתו / ילך וישמע לדברי כהן ויחזרו בו / סליק פיסקא

ויספו

השוטרים לדבר אל העם / למדנו שהם הדברים הירא ורך הלבב / שיש עכירה כידו בסתר / ילך וישוב לביתו / רבי עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו / רבי יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זה בן ארבעים שנה ולא יבס את לבב אחיו כלבבו / מלבד שאם היה אחד מהם מתיירא מן העכירה שבידו כולם חוזרים ובאים / סליק פיסקא

והיה

ככלות השוטרים לדבר אל העם / בעקיבו של עס מעמידו זקפים מלפניהם וכשיל של ברזל / מאחיהם

שעושים פירות וזוהיך הכתו עליו פירות עצמם על אהת כח
וכמה לבוא מפניך במצור קצצהו סליק פיסקא

רק

עץ אשר תרע זה אילן מאכל כי לא עץ מאכל הוא
זה אילן סרק אם סופינו לרבות את אילן סרק ומה
תל עץ מאכל מלמד שאילן סרק קודם לאילן מאכל יכול
אפילו מעולה ממנו בדמים ובדברי רבי אלעזר ברבי שמעון תל
אותו תשחית וכתרה עשה את ממנו תוקן ובכריאות
ובנית מצור על העיר עושה אתה לו מיני מטרביאות וכנית
מצור על העיר מביא אתה לה בלסרביאות עד ודתה
ואפילו בשבת סליק פיסקא

כו

ימצא ולא כשעה שמצוי מיאאן אמר משרבו הרעצני
בשלה ענלה ערופה שמכא לא עזר בן דנאי ותחנא
בן פרישה בקרא חזרו לקרחתם בן הרעצנים חלל ולא
חנוק חלל ולא מפרפר באדמה ולא טמון טמון בגל נפל
ולא תלוי באילן בשדה ולא צף על פני המים אשר יי' אלהיך
נותן לך לרבות עבר הירדן ר' אלעזר אומר בכולם היו עורפים
אל רבי יוסי ברבי יהודה וכי אינו אלא חנוק ומושלך בשדה
שמה היו עורפים אלא בכולם אם היה חלל עורפים לא נודע
מי הכהו ואפילו אחד כהן ראוה לא היו עורפים רבי עקיבא
אומר מנין אם ראוה בית דין שהרג ולא היו מכידים אותו לא
היו עורפים תל וענו ואמרו יצאו זקניך וזקניך שני' וטופשיך
שנים אין בית דין שקול מוסיף עליהם עוד אחד הרי חמשה
דברי רבי יהודה ר' שמעון אומר זקניך וטופשיך שנים אין בית
דין שקול מוסיפים עליהם עוד אחד הרי שלשה ומדרו את
הערים אשר סביבות החלל מן החלל אל הערים ולא מן
הערים אל החלל נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר
מוליכים אל הראש נמצא אצל הגוף דברי ר' אלעזר ר' עקיבא אומר
הגוף אצל הראש נמצא כבוד או לעיר שרובה גוים או
לעיר שאין בה בית דין לא היו מודדים אין מודדים אלא לעיר
שיש בה בית דין סליק פיסקא

והיתה

העיר הקרובה הקרובה שבקרובות מיכן אמרו
נמצא מכון בין שתי עירות שנים מביאות
שתי עגלות דברי ר' אלעזר וחכמים אומרים עיר אחת מביאה
ואין שתי עירות מביאות שתי עגלות ואין ירושלם מביאה
עגלה ערופה ולקחו זקני העיר ההוא ולא זקני ירושלם עגלת
בקר ר' אלעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שנים וחכמים
אומרים עגלה בת שנתה ופרה בת שלש וכת ארבעה דבר אחר
עגלת בקר שיהא בה שני דרכים הא כיצד בשנים עגלת בקר
לא רחיצה בוקנים וכפרה בכנה אשר לא עובר בה כל עבודה
ומניין בעול אשר לא משכה בעול סליק פיסקא

והורירו

זקני העיר ההיא מצוה בזקני העיר ההיא אל
נחל איתן כששמעו קושה ואף על פי שאין איתן
כשר עורפים אותה בקופיץ מאחריה ומקומו אסור לזרע
ומלעבוד יכול יהא אסור מלהרוק שטפשת ומלנקד שם את
האבנים תל לא יזרע וזרעה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש
אליה מה זרעה מיוחדת שהיא חובת קרקע יצאו אילו שאינו
חובת קרקע וערפו שם נאמר כאן עריפה ונאמר להלן עריפה
מה עריפה האמורה להלן עורפים בקופיץ מאחריה ואסור
בהנאה וקוברו אף עריפה האמורה כאן עורפה בקופיץ
מאחריה וקוברו ואסור בהנאה בנחל אף על פי שאינו איתן
ונגשו הכהנים בני לוי מכלל של ושרת בשם יי' אלהיו
אין לי אלא תמימים בעלי מומים מניין תל בני
לוי כי הם כהן יי' אלהיך מניד שברכת כהנים כשירה בבעלי
מומים

מאחריהם וכל דמקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקו
שתחילת ניסה נפילה שנ' אשר נס ישראל מפני פלשתים וגם
מגפה גדולה הייתה בעם במה דברי אמורים במלחמת הרשות
אכל במלחמת בצוה הכל יוצאים אפילו חתן מהדרו וכלה
מהזפתה סליק פיסקא

כי

תקרב אל עיר במלחמת הרשות הכתוב מדבר אל עיר
ולא לדרך לעיר ולא לכפר להלחם עליה ולא
להרעיבה ולא להצמיאה ולא להמיתה מיתת תחלואי וקראת
אליה לשלום גדול השלום שאפילו מתים צריכים שלום
גדול שלום שאפילו במלחמה של ישראל צריכים שלום גדול
שלום שדרי רום צריכים שלום שנאמר עושה שלום במרומיו
גדול השלום שחותמים ברכת כהנים ואף משה היה אהב
שלום שנאמר ואשר מלאכים ממדבר קדמות דברי שלום
ואם שלום תענין יכול אפילו מקצתן תל ופתחה
לך כולה ולא מקצתה והיה כל העם הנבצא
בה לרבות כנענים שבתוכה והיו לך למס ועבדך אברו
מקבלים עלינו מסים ולא שיעבוד שיעבוד ולא מסים אין
שומעים להם עד שיקבלו עליהם זוזו אם לא תשלים עכך
ועשתה עמך מלחמה הכתוב מבשרך שאם אינה משלמת עמך
לסוף שהוא עושה עמך מלחמה וצרת עליה אף להרעיבה אף
להצמיאה אף להמיתה במיתת תחלואי ונתנה יי' אלהיך בידך
אם עשית את כל האמור בעניין לסוף שיי' אלהיך נתנה בידך
והכית את כל זכורה שומע אמי אף הקטנים שכתובה תל
רק הנשים והטף והבהמה או אינו אלא טף של נקיבות אברת
ומה בדין שהמית את הנקיבות הגדולות החיה את הקטנות
כאן שהחיה את הגדולות אינו דין שיחיה את הקטנו הא אינו
אומר כאן טף אלא טף של זכרים רק הנשים והטף והבהמה
זאת כל שלהל תבזז לך יכול תחיה ביתם אסורה לך תלמוד
לומר תבזז לך ואכלת את שלל אויביך סליק פיסקא

כן

תעשה לכל הערים הרחוקות הרחוקות בתורה הזאת
ואין קרובות בתורה הזאת אשר לא מערי העמים הא
המה רק מערי העמים האלה לא תחיה כל נשכר בס יי'
כי החרס תחרים יכול יהיה ביתם אסורה לך תל ובתים
מליאים כל טוב החתי האמורי הכנעני כשהוא אומר כאשר
צוה יי' אלהיך לרבות את הגרגש סליק פיסקא

למען

לא ילמדו אתכם לעשות מלמד שאם עושים
תשובה אין נהרגים וחטאתם ליי' אלהיכם אם
לא עשיתם כל האמור בענין נקראים חטאי לוי סליק פיסקא
כי תצור אל עיר במלחמת הרשות הכתוב מדבר אל עיר
ולא לדרך אל עיר ולא לכפר ימים רבים ימים שנים
רבים שלשה מיאאן אמרו אין צרים על עיר של גוים פחות מן
ימים קודם לשבת להלחם עליה לתופשה ולא לשבותה לא
תשחית את עצה אין לי אלא ברזל מניין אף למשוך ממנו
אמת המים תל לא תשחית את עצה בכל דבר דא כי תצור
אל עיר מגיד שתוכע שלום שנים שלשה ימים עד שלא נלחם
בה וכן הוא אומר וישב דוד בצקלג ימים שנים ואין צרים על
עיר תחילה בשבת אלא קודם לשבת שלשה ימים ואם הקיפות
ואירעה שבת להיות אין השבת מפסקת מלחמה זו אחד ג'
דברים שדרש שמאי הוקן אין מפליגי את הספינה לים הגדול
אלא שלשה ימים קודם לשבת במדבר דברים אמורים בדרך
רחוקה אבל בדרך קרובה מפליגי אותה כי ממנו תאכל מצות
עשה שהיו של אדם אינו אלא מן האילן רבי ישמעאל אומר
מיאאן חס המקום על פירות האילן קל וחומר מאילן ומה אילו

כדברי רבי עקיבא להבחין בין זרע ראשון לזרע שני, ר' איעזר אומר ירח ימים כמשמעו וכל כך לבח שתהא בת ישראל שמחה וזו כוכה זו מתקשטת וזו מתנוולת, האם לא עשה בה את כל המעשים האילול ובא עליה, הרי זו בעלת זנות, ואחר כך תבוא אליה ובעלתה אין לה כך לא מצות בעילה, והיתה לה לאשה, כענין שנ' שארה כסותה ועונתה לא יגער, סליק פיסקא.

והיה אם לא חפצת בה, הכתוב מבשרך שאתה עתיד לשנאותה וישראלת' לנפשה ולא לבית לאהיה וישראלתה בגט כדברי רבי יונתן ואם היתה חולה ימתין לה עד שתבריא, קו לבנות ישראל שהן קדושות וטהורות, ומכור לא ימכרנה, אין לי אלא שלא יבכר בכסף, מניין שלא יתננה במתנה ושלא יעשה בה טובה תל' ומכר לא תמכרנה בכסף, לא תתעמר בה לא תשתמש בה, לא לא תתעמר בה כדברי רבי יונתן, לא הרי זו אזהרה לבית דין, תחת אשר ענינה אפי' לאחר מעשה יחידה.

כי תהיין לאיש שתי נשים, במי שיש בהם הוויה יצאו טפחה ונכרית שאין בהם הוויה, שתי כמשמעו מוציא את אילו ומוציא את היבמה, ר' שמעון אומר בדרך ארץ הכתוב מדבר, מגיד שסופו להיות שונא אותה ואח"כ אהר' וילדו לו בנים להוציא את הכסף בן תשעה לראשון או בן שבעה לשני, אין לי אלא היוצא ממקום הלידה יוצא דופן מניין תל' וילדו לו מכל מקום, לא כי תהיין לאיש שתי נשים אין לי אלא שתי מניין שאפילו הם מרובות תל' נשים אין לי אלא בזמן שהם מרובות ומקצתן אהובות, ומקצתן שנאות מניין אפילו כולם אהובות, אפילו כולן שנאות תל' אהובה ואהובה, שנאה השנואה ריבה הכתוב אין לי אלא בזמן שהם מרובות וכולם אהובות, או כולם שנאות מניין אפילו הם שתיים תל' שתי נשים אין לי אלא בזמן שהם שתי נשים אחת אהובה ואחת שנאה, מניין אפילו אחת והיא אהובה אפי' אחת והיא שנאה תל' אהובה אהובה שנאה שנאה ריבה הכתוב, איזו היא אהובה אהובה לפני המקום שנאה זו שנאה לפני המקום, יכול אין לי אלא אנוסה ומפוחה שאין לה בדרך כל הנשים, מניין לאמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט תל' שנאה, שנאה ריבה את העריות' שהן בלא תעשה ועדיין לא ארכה את העריות שחיבין עליה כרת בימי שמים תל' שנאה, שנאה ויבכה את העריות שהם בלא תעשה וחיבין עליהן כרת יכול אפי' שפרח אפילו ונכרית תל' כי תהיין לאיש כל שיש בה הוויה יצאו אילו שאין בהם הוויה, וילדו לו בנים, מי שהולדות שלו יצאו אילו שאין הולדות שלו, לא וילדו לו בנים, הנשים בתורה הוות, ואין הכנות בתורה הוות לפי שמצינו שהכנות נכנסות בנחלת תחת האחים לחלוק בשות יכול תהיין בכורה בזהב בהם, וכל וילדו לו בנים, בנים בתורה הוות ואין הכנות בתורה הוות, והיה הבן ולא שומשו ואנדרונינוס הבכור ולא הספק, לשניאה הכתוב מבשרך שכן הבכור לשניאה, סליק פיסקא.

והיה ביום הנחיל אות בניו, ביום מפילים נחלות ואין מפילים נחלות בלילה, את אשר יהיה לה' מלמד שהן נוטל בראי' כבמחזק, ולא יוכל לבכר, מלכוד שאינו רשאי לבכר, יכול לא יהיה רשאי לבכר, ואם בכר יהיה מבכור, תל' לא יוכל לבכר, האם בכר אינו מבכור, את בן האהובה, כיון שיעצו ראשו ודוכו בחי' פושר את האב אחרי מן הכנחה, על פני בן השנואה הבכור, אף על פי שכן הבכור לשניאה, **כי** את בכור בן השנואה יכיר, כי ירדנו לאחרי, מלכוד שנאמן לומר בני בכור, ר' יהודה אומר כשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור כך נאמן לומר זה בני בן חלוצה וכן גרושה היא, וחכמים

מומים, לשרתו ולבכר בשם יי' מקיש ברכה לשרות, מה שירות בעמידה אף ברכה בעמידה ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגיע, מקיש ריבים לנגעים, מה ריבים ביום אף נגעים ביום, מה ריבים שלא בקרובים אף נגעים שלא בקרובים, אי מה ריבים בשלשה אף נגעים בשלשה, ודין הוא אם ממונו בשלשה גופו אינו דין שיהא בשלשה תל' או אל אחד מבניו הכהנים, ללמוד שכהן אחד רואה את הנגעים, סליק פיסקא.

וכל זקני העיר החי' ואפילו הם מאה שאמרנו למעלה ג' וחמשה יוכל אף כן אף תל' וכל זקני העיר החי' ואפילו הם מאה, ירצו את ידוהם על העגלה הערופה בנחל, על מקום עריפתה של עגלר, יכול עולו מן הנחל ויאמרו תל' בנחל, שתוא אמירתן ועניתן בנחל, סליק פיסקא.

וענו ואמרו בלשון הקודש, לידנו לא שפכו, וכי עלת על לבינו שזקני בית דין שופכי דמים הם אלא שלא בא לידנו ופטרנוהו בלא לוייה, ולא ראינוהו והנחנוהו, הכהנים אומרי' כפר לעבד ישר כשהוא או אשר פדית יי' מלמד שכפרה זו מכפרת על יוצאי מצרים, כפר לעבד, אילו החיים, אשר פדית, אילו המתים, כולמד שהמתים צריכים כפרה, במצינו למיד' ששופך דמי הוטא, אשר פדית, על מנת כן פדיתנו שלא יהיה בנו שופכי דמי, לא על מנת כן פדיתנו שאם נחטא אתה מכפר עלינו וירוח הקודש אדם כל זמן שתעשו ככה הדם מכפר לכם, ואתה תבכר, בער עושי הרעות מישראל, סליק סידרא.

פרשת כי תצא

כי תצא

למלחמה על אויבך, במלחמת הרשו הכתוב מדבר, על אויבך, כנגד אויבך, ונתנו' אלהיך,

אם עשית כל האמור בענין סוף שיי' אלהיך נתנו בידך ושכית שבו, לרבות כנענים שבה, וראית בשביה בשעת שכיר, אשת יפת תואר, אשת אף על פי שהיא אשת איש, יפת תאר אין לי אלא בזמן שהיא יפת תואר מניין אף על פי שהיא כעורה תל' וחשקת אע"פ שאינה יפת תואר, ולקחת לה לאשה, שלא תאמר הרי זו לאכא הרי זו לאחי, סליק פיסקא.

והבאתה אל תוך ביתך, ולא לבית אחר, וגלחה את ראשה, רבי איעזר אומר תקיף ר' עקיבא או

תגדל, אר אליעזר נאמר כאן עשייה בראש, ונאמרה עשייה בצפרניים מה עשייה האבורר' בראש העכרית, אף עשייה האמורה בצפרניים העכרית ר' עקיבא אומר נאמרה עשייה בראש ונאמרה עשייה בצפרניים, מה עשייה האבורר' בראש ניוול אף עשייה האמורה בצפרניים ניוול, וראייה לדבר ומפיכותה בן שאול ירד לקראת דוד המלך לא עשר רגליו ולא עשר שפמו, לא עד די שקייה כנשרין רבא וטופרודי כציפרים,

והסירה את שמלת שביה מעליה, מלכוד שמעביר ממנה בנים נאים ומלבישה בגדי אלמנות שהגנים ארוכים בנחיתים הם מתקשטות במלחמה בשביל להזנות אחריהם עקבה, ויחשה בביתך, בבית שמתמשכו בו נתקל בה ונכנס, נתקל בה יוצא רואה בקרובה ורואה בניוולה, ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, אביה ואמה מבשר, דברי רבי אליעזר, רבי עקיבא אומר אין אביה ואמה אלא על שנ' אומרים לעץ אבי אתה ירח ימים שלשים יום, לא ירח אחד, ימים שנים הרי שלשרר כרי בגדי גיורא חתו עליה וחמדה ותקון הוולר

לדבר / אל תהיו כסוכאי יין / וכווללי בשדר למו / ואומר סוכא
זוולל יורש וקרעים תלביש נומה / סליק פיסקא

ורגמוהו / כל אנשי עירו / וכי כל אנשי עירו רוגמים אותו
לא במעמד כל אנשי עירו באבני / יכול באבני

מרוכות תל באבן / יכול באבן / אחת תל באבנים / אמור מעתה
לא מת בראשונה / כמות בשניה / אר יוסי / וכי מפני שאכל זה
טרימבר בשדר ושתה חצי לוג יין נכקל אלא הניעה תורה לטורף
עניינו של זה / ואברה זה ימות זכאי ואימות חייב שמיתתן של
רשעי נאה להם ונאה לעולם רע לצדיקי רע להם ורע לעולם /
יין וישינה לרשעים נאה להם ונאה לעולם / ולצדיקים רע להם
זרע לעולם / שקט לרשעים רע להם ורע לעולם / ולצדיקים
נאה להם ונאה לעולם / וכערת הרע / בער עושי הרעות /

כי / יהיה באיש חטא משפט מות והומת / האיש נתלה ואין
האשה נתלית / ר' אליעזר אומר אף האשה נתלית / אמר
לחם רבי אליעזר והלא שמעון בן שטח תלה נשים באשקלון
אמרו לו שמונים נשים תלה / ואין דנים שנים ביום אחד אלא
שהשעה צריכה לזכור בה את האחרים / ותלית אותה / יכול יתן כל
הנסקלים נתלית תל כי קללת האים תלוי / אחר שריבה הכת'
מיטע כה אנו למיד / אותו מן המנדף מה מנדף מיוחד שפשט
ידו בעיקר והוא נתלה / כך כל הפושט ידו בעיקר הוא נתלה / ר'
אליעזר אומר מה המנדף מיוחד שהוא נכקל והרי הוא נתלה
כך כל הנסקלים נתלים / יכול יהוה תולית אותו חי תל והומת
ותלית אותו על עץ / אותו ולא את כליו / אותו לא את עדייו / אותו
ולא את זוממיו / אותו בלמד שאין דנים שנים ביום אחד / על
עץ / בעץ התלוש ולא בעץ המחובר / מגין למלין את מתו
שעובר בלא תעשה תל לא תלין נבלתו על העץ / הלינו לכבודו
לחביא לו ארון ותכריכים / יכול יהיה עובר עליו תל על עץ / מה
עץ מיוחד שהוא ניוול לו אף כל שהוא ניוול לו לא תלין נבלתו
על העץ / מצות לא תעשה / כי קבור תקברנו / מצות עשה / כיצד
עושים לו כמתני / לו עד שהשיכה ותולו / לו ובתריין / אותו ואם
לא יעובר עליו בלא תעשה שכל לא תלין נבלתו / ג' כלום מפני
מה זה תלוי / מפני שקילל את השם ונמצא בתחלה / האיש
נכקל עדים / ואין האשה נכקלת עדומה / ר' יהודה אף ארד האיש
וארד האשה / לא שהאיש תולין אותו ופניו כלפי העם ואחריו
כלפי העץ / והאשה פניה כלפי העץ ואחוריה כלפי העם / האיש
מכסים אותו פרק אחד מלפניו והאשה שני פרקי אחד מלפניה
ואח' מלאחריה מפני שכולה קדוה ולא תשמא אדמתך / ונמצא
שם שמים מתחלה / אשר י' אלהיך נתן לך נולה להזהיר בית
דין על כך / סליק פיסקא

כי / תראה / יכול אפילו הוא רחוק ממנו מלא מיל תל כי
תפגע / אי כי תפגע שומע אני כמשמעו תל כי תראה /
הא כיצד שיערו חכמים אחד משכער / במיל שהוא רים נמצינו
למידים שהוא עובר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה / עובר
תעווב עמו / וז' פירוק / הקס תקים עבר / וז' טענה דברי ר' יהודה
בן בתירה / לא תראה את שור אחיך / מצות לא תעשה / וזהלן
הוא אומר כי תפגע מצות עשה / שור אחיך / אין לי אלא שור
אחיך / שור אחיך / מגין תל אויבך מכל מקום / אם כן למח
נאמר אחיך אלא מלמד שלא דברה תורה אלא כנגד היצר / אנ
את שני נדחים / כדור רועים כדרך אין זו אבידה / חמור וכליו
בצא חמור / פרה רועים בין כרמי / ר' אבירה / והתעלמם פעמים
הפוכים / פרה רועה בין כרמי / ר' אבירה / והתעלמם פעמים
שאתה מתעלם / ופעמים שאי אתה מתעלם / כיצד היה כהן /
והוא בבית הקברות / או שהיה זקן ואינה לפי כבודו / או שהיה
של

וחכמים אומר / אין נאמן / לתת לו פי שנים / פי שנים בשטה או
פי שנים בכל הנכסים הרי אתה דן הואיל ונזהל עם אחד ונזהל
עם חמשה / מה מצינו כשנזהל עם אחד פי שנים באחד אף
כשנזהל עם חמשה פי שנים באחד / או כלך לדרך זו הואיל
ונזהל עם אחד ונזהל עם חמשה / מה מצינו כשנזהל עם אחד
פי שני בכל הנכסים אף כשנזהל עם חמשה פי שני בכל הנכס'
תל והיה כיום הנחילו את בניו / ריבה נחלה לבני אחר שלמדנו
שיריבה נחלה לבנים / הוא אין עליך לדרן כדון האחרון אלא
כדון הראשון / הואיל ונזהל עם אחד ונזהל עם חמשה / מה
מצינו כשנזהל עם אחד פי שנים באחד אף כשנזהל עם
חמשה פי שנים באחד מהם / וכן הוא אומר ואני נתתי לך שכס
אחד על אחיך / ואומר ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור /
ואומר כי יהודה גבר באחיו / הואיל ומצינו שהבכורה ליוסף
ובכורה לדורות / מה מצינו בבכורה אחת ליוסף פי שני באחד /
אף בכורה האבירה לדורות / פי שנים באחד מהם / ככל אשר
ימצא לו / מלמד שאין הבכור נוטל בראוי ככמוחזק / כי הוא
ראשית אביו / ולא ראשית אביו של אשה / לו משפט הבכורה /
מלמד שהבכורה יוצאה בדינין / סליק פיסקא

כי / יהיה לאיש בן / ולא כשיהיה לבן בן / בן ולא בת / בן
ולא איש / קטן פטור שלא בא לכלל בצות סורר ומורה /
שני פעמים / ומורה שוטף ומורה שבור / לעצמו דין / אחת /
דא כשכיל שאכל זה מכון אכיו אמרת בן / סורר ומורה / ימות /
אלא נידון על שם סופו מושב ימות זכאי ואל ימות חייב / אכיו
של זה חשק / יפת תואר / וחכמים שטן לתוך ביתו / ונעשה בנו
סורר ומורה / וסופו להביטו ביתו בשונה שנאמר / כי יהיה לאיש
חטא משפט מות / והומת / לא בשבת ולא בימי טובים / דא סורר
על דברי אביו / ומורה על דברי אביו סורר על דברי תורה / ומורה
על דברי הנביא / סורר על דברי עדים / ומורה על דברי דינים /
א' ואשה שלטה דברי סח לרבי / ועירא משום אנשי ירושלים /
סוטה אם רצה כעלה למחול לה מחול / סורר ומורה אם רצו
אביו ואמו למחול לו מחולים / זקן וממרא / על פי בית דין
אם רצו חביריו למחול לו מחול / ל' וכשכאתי וחרצתי הדבר /
לפני ר' יהודה בן בתירה על שנים הודה לו ועל אחד לא הודה
לו / על סוטה ועל בן סורר ומורה הודה לו / על זקן וממרא על
פי בית דין לא הודה לו / מפני שהיה מעמיד מחלוק בישראל /
איננו שומע בקול אביו ובקול אמו / יכול אפילו אמרו לו אביו
ואמו להדליק את הנר / ולא הדליק תל איננו שומע אינו שומע
לגזירה שוה מה איננו שומע האמור כאן בן סורר ומורה זולל
וסובא / אף איננו שומע האמור להלן סורר ומורה זולל וסובא /
מה איננו שומע עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו וכו' / ויסרו
אותו במכות / ולא ישמע אליה / מלמד שמלקים אותו בפני ג'
בן אביו ואמו / מלמד שאינו חייב עד שיהיה לו

והפשו / בן אביו ואמו / מלמד שאינו חייב עד שיהיה לו
אכזאם דברי רבי מאיר / ר' יהודה אומר אם לא
חייתה אמו ראויה לא יז' אינו נעשה בן סורר ומורה / והוציא
אותו אל זקני עירו / מצינו בוקני עירובשער מקומן / ואמרו לו
זקני עירו בנינו זה / זהו שלקה בפנינו מלמד שאם מת אחד
מהם אינו נכקל / היה אחד מהם גידם או חוגר או אילם או הרש
או סומא אינו נעשה בן סורר ומורה שכתפשו בו ולא גידמים /
והוציאו אותו ולא חגרים ואמרו ולא אילמים / בנינו זה ולא
סומים / אינו שומע בקולינו ולא הרש ומתרים בו בפני שלשה
ומלקים אותו חור / וקילקל בידו הרש ומתרים בו בפני שלשה
שיהו שם שלשה הראשונים שכל בנינו זה שלקה בפנינו / זולל
וסוכא / זולל בכשר וסוכא ביין אף על פי שאין ראיה לדבר זכר

בני קיימא יצאו מזירות / מה בעים צריכים לאמס אף אפרוחים צריכי לאמס / יצאו האפרוחים שאין צריכי לאמס / והאם רובצת / כשהיא רובצת עליהם / פרט למעופפת / יכול אעפ"י שכנפיה נוגעים בהם תל והאם רובצת על האפרוחים / אף על פי שאינה עמהם / יכול עוף שטמא הרובץ על ביצי עוף טהור וטהור רובץ על ביצי עוף טמא יהא חייב לשלח תל והאם רובצת עד שיחיו כולם מין אחד / לא תקח האם על הבנים / בכלל שנאמר ולקח המטרה שתי צפרים חיות טהורות / יכול יקחנה לטהר בה את המצורע תל לא תקח / לא תקח האם מצות לא תעשה / סליק /

שלח

תשלח את האם לו בצות עשר / שילחה וחזרה / ושלחה והורה אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב לשלח שנאמר שלח תשלח / האוהים ותרגלם שמדרוש קניגן בפרס חייב לשלח / בבית פטור מלשלח / אפרוחים או ביצים / מיעוט אפרוחים שנים / מיעוט ביצים שנים / מר אפרוחים שיש בהם צורך יצאו מתים שאין בהם צורך / אף ביצים שיש בהם צורך יצאו ביצים מזורות שאין בהם צורך / ואם אין שם אלא ביצה אחת או אפרוח אחד חייב לשלח / ובר אחר כי יקרא קץ ציפור לפניך מכל מקום / בדרך בכל עץ / או על הארץ / מר דרך רשות יצאו מקושרים שהן ברשות אחר / לא שלח בטוהרה הכתוב מדבר או אף בטמאה הכתוב מדבר תל כל צפור טהורה תאכלו זה בניין אב / כל מקום שצ' צפור בטוהרה הכתוב מדבר כדכיר' יאשיה / האם שילחה והורה בדרך את פניו פטור מלשלח / שלח תשלח / בנקיבות הכתוב מדבר ולא בזכרים / רבי אליעזר מחייב בשילוח שנאמר שלח תשלח וחכמים פוטרין / והאם פרט לקורא זכר / הנולד אם מעל הבנים רבי יוסי רבי יהודה אומר לקורא ואינו משלח וחכמים אומ' משלח ואינו לקורא / זה הכלל כל מצוה שיש בה קום ועשה אין חייבים עליה / לא תקח האם על הבנים / אפילו לטהר בה את המצורע והרי דברים קל וחומר ומצור קלה שהיא באיסור אמרה תורה / למען ייטב לך והארכת ימים / כתוב בה אריכות ימים שאר מצות חמורות שבתורה על אחת כמה וכמה / סליק פיסקא /

כי תבנה בית חדש / אין לי אלא בונה לקח וירש ונתן לו במתנה בניין תל בית מכל מקום / לא תשים דמים בביתך / אין לי אלא בית / בניין הכונה בית התנן ובית הבקר ובית העצים / ובית האוצרות / תל לא תשים דמים בביתך / יכול אף הכונה בית שער אכסדרה ומדפסת תל בית / מר בית מיוחד שהיא בית דירה יצאו אילו שאינן בית דירה / ועשית מעקה לגגך / אין לי אלא גג / בניין לרבות בורות שיהיו ומעורות ונעיצים תל לא תשים דמים בביתך / אם כן למה נאמר גג פרט לכבש / בית לרבות היכל / גג פרט לאולם / חדש / רבי אומר משעת חדשתו עשה לו מעקה כמה הוא מקום מעגילו שלש שפחים בית דורסו עשרה / ועשית מעקה לגגך / מצות עשה / לא תשים דמים בביתך / מצות לא תעשה / כיפול הנפול ממנו / ראו זה שיפול אלא שמגלגלים זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב / ממנו / והלא לתוכו / שאם היה רשות הרבים גבוהה ממנו עשרה שפחים ונפל ממנה לתוכו פטור שנאמר ממנו ולא לתוכו / ובר אחר כי תבנה / רבי ישמעאל אומ' כא הכתוב ללמדך כיצד הוא נרון שנאמר כי לא ידע האדם את עתו כדגים הנאחזים במצודה / בית שאין בו ארבע על ארבע פטור מן המעקה ומן המוזהב העירוב / ואין עוש' אותו עיבור לעיר ולא טיבל למעשרו / ואין נותני' לו ארבע אמו לפתחו / הבודד מן חבית מותר ליטב בו ואין מטמא בנגעים ואין צמות ביובל ואין חזרים עליו מערכי המלחמה / סליק /

לא

סיפרי

שלו מרובך משל חבירו פטור / לך נאמר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם / ופעמים שאי אתה מתעלם / השב תשיבם החזירה וכרה / החזירה וכרה / אפילו ארבעה וחמשה פעמים שנאמר השב תשיבם החזירה למקום עד שראוה האחרים והלא נטפלו בה נגנבה או אברה חייב באחריותו עד שיכניסנה לדשות / לך נאמר השב תשיבם לאחיו / סליק פיסקא /

ואם

לא קרוב אחיו אין לי אלא קרוב / רוחן בניין תלמוד לומר ואספתו אל תוך ביתך ולא לבית אחר והיה עמך עד דרוש אחיו אותו / וכי עלת על דעתך שאתה נתן לו עד שלא יתן סמנו אם כן למר נאמר עד דרוש אחיו אותו עד שתדרוש את אחיו אם רמאי והוא אם אינו רמאי / והשיבותו לו / אף מת עצמו משיב לו / סליק פיסקא /

ובן

תעשה לחמור / הייתה חמור עושה והיא אוכלת / כסות מנערה אחת לשלשים זים / שוטחה לצורכה אבל לא לבכורו / כלי כסף וכלי נחשת משתמש בהם לצורכו אבל לא לשחוקו / כלי עץ משתמש בהם כדי שלא ירקבו / השמלה היתה בכלל כל אילו ורמה יצאת להקיש אליה מה שמלה מיוחדת שיש לה טמא ויש לה תובעים כך כל שיש לו טמאים יש לו תובע' / אין לי אלא איל בלבד שאר אבידה בניין תל לכל אבידת אחיו / אשר תאבד ממנו / פרט לפחות משוה פרוטה / רבי יהודה אומר ובצאת פרט לפחות משוה פרוטה / לא תוכל להתעלם / ליתן עליה בלא תעשה / סליק פיסקא /

לא

תראה חמור שנאך / זו מצות לא תעשה והלחן הוא אומ' כי תראה מצות עשה / אין לי אלא חמור אחיו חמור שנאך בניין תל חמור שנאך מכל מקום אם כן למה נאמר אחיו אלא מלמד שלא ידבר תורה אלא כבני היצר / נופלים בדרך / ולא עומדים / בדרך / ולא ברפת / מיכן אמרו מצאו ברפת אין חייב בה / ברשות הרבים חייב בה / והתעלמת מהם / פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאין אתה מתעלם כיצד היה כהן והוא בבית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה שלו מרובה משל חבירו פטור שנאמר והתעלמת מהם פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאין אתה מתעלם הקם תקים עמו / העמידה ונפלה העמידה ונפלה אפילו חמשה פעמים חייב שנאמר הקם תקים עמו / הלך וישב לו ואמ' לו והוא ויעליך מצוה לפרוק פרוק / פטור שנאמר הקם תקים עמו יכול אפילו זקן אפילו מוכה שהיו תל הקם תקים עמו / סליק פיסקא /

לא

יהיה כלי נבר על אשר / וכי מה בא הכתוב ללמדנו / שלא תלבש אשה כלים לבנים / ואי שלא יתכסר בגדי צבעונים תל תועבה / ובר הא לירי תועיבה / זה כללי של דבר שלא תלבש אשה מה שהאיש לובש ותלך לבין האנשים והאיש לא יתקטש בתכשיט נשים ויחל לבין הנשים / רבי אליעזר בן יעקב אומ' שלא תלבש אשה כלי זיין ותצא למלחמה ומה תל לא יהיה כלי גבר האיש לא יתקטש בתכשיט נשים תל ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יי' אלהיו / קרה חמשה שמות / חרם / תועבה / שנאי / משוקץ / ועול / סליק פיסקא /

כי

יקרא / פרט לבאבון / מיעוט אפרוחים שנים / מיעוט ביצים שנים / בניין אקשם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת חייב לשלח / תלמוד לומר קץ מכל מקום / מכלל שנאמר והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים יכול שאני מוציא אוחים ותרגלם שקינגו בפרס תל לפניך / אין לי אלא ברשות היחיד ברשות הרבים בניין תל בדרך / על האילנות בניין תלמוד לומר בכל עץ / על הארץ בניין תל או על הארץ / והאם רובצת על האפרוחים / מה אפרוחים בני קיימא יצאו מתים / אף ביצים

לכן של ארבע ארבע אצבעות והלכה כדברי בית שמי במה דברי אמורים בתחילה אבל כשיירה ובגדוניה כל שהוא על ארבע יצאו בעלי שלשר ובעלי חמש ובעלי שש ובעלי שבע ובעלי שמונה דא גרילים תעשה לך זה לכן מניין לרבות את התכלת תל ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת תעשה ולא מן העשמי של יוציא נימים מן הטלית ויעשה על ארבע ולא על שמונה כסותך פרט ליגא ולתכלא ולתכלא לשרים לתקרים לסוסים לבוררסים לפי שאינן מרובעים רבי אליעזר בן יעקב אומר מניין שלא יתן על אמצע בגד אלא על שפתו שנאמר על ארבע כנפו כסותך כסותך פרט לסדין תכסה פרט לסגוס בה פרט למעפרות שלא יכסה בה ראשו ורובו סליק פיסקא

כז יקח איש אשה ונא אליה ונשאת ר' יהודה אומר אם נא עליה לוקח ואם לאו אינו לוקח מיכן אתה אומר עבר אדם על מצוה קלה סופו לעבור על מצוה חמורה עבר אדם על ואהבת לרעך כמוך סופו לעבור על לא תקום ולא תשקר ועל לא תשנא את אחיך ואהבת לרעך כמוך וחי אחיך עמך עוד שבא לידו שפיכות דמים לכך נאמר כי יקח איש אשה ושם לה עלילות דברים יכול אפילו אם להקדחת לי את התבטיל והיא לא הקדיחה תל עלילות דברי עלילות דבר לגזירה שוה מה עלילות דברי האמור להלן טענת בתולים אף עלילות דברי האמור כאן טענת בתולים ומר עלילות דברים האמור כאן בתולים אף עלילות דברים האמור להלן טענת בתולים מניין לרבות ביאה אחרת תל והוציא עליה שם דע ואמר את האשח הזאת מלמד שאין אומר דבריו אלא בעמדתה לקחתי ואקרב אליה הרי עדים שזינתה בבית אביר איש או אשה למה נאמר לפי שהוא אומ' איש אשר ינאף את אשת איש אחר שבאו לה עדי בבית בעלה שזינתה בבית אביה ואחר שבאו לה עדים בכי אביה שזינתה בבית אביה שבעט שמה נידונת על שער העיר והרי הכתוב מוציא את שבאו לה עדים בבית אביה לכך נאמר כי יקח איש אשה ר' שמעאל אומ' כזו וראה מה שנאמר גורמת שהיא מביאה לידו לשון הרע ולקח אבי הנערה ואמה אין לא אלא שיש לה אב ואם יש לה אב ולא אם אם ולא אב לא אב ולא אם מניין תל נערה מכל מקום אם כן למה נאמר אבי הנערה ואמה הם שנידלו גידולים רעים יבואו ויתנו להן גידוליהם והוציאו את בתולי הנערה כמשמעה ואם אבי הנערה אל הזקני מיכן שאין רשות לאשה לדבר במקום האיש את בתי נתי לאיש הורא מלמד שהרשות לאב לקדש את בתו הקטנה סליק פיסקא

והנה הוא שם לה עלילות דברי ואלה בתולי בתי הרי עדים להזם עדיו של זה ר' יהודה אומ' אינו חייב לעולם לא אם כן בעל מלמד שתובע מתחיל בדברי תחילה והיא בעולת בעל ר' שמעאל אומ' כז הכתל למדך על היכמה שהבא עליה אינו חייב עד שתביעל סליק פיסקא

ופרשו השמלה לפני זקני העיר ויהוה ודברים כשמלה וזה אחד מן הדברים שהיה רבי שמעאל דורש מן התורה כמשל כיוצא בזה זרחה השמש עליו דמים לו וכי עליו זרחת השמש כלבד ומה תל אם זרחה השמש מה שמש שלום בעולם אף זה אם הוא יודע שהוא שלום ממנו והרגו חיי חייב כיוצא בו אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו על כורו וכן הוא אומר ופרשו השמלה ויהוה ודברים כשמלה ר' עקיבא אומר הרי הוא אומ' ופרשו השמלה לפני זקני העיר נמצאו עידי הבעל וזממי דא ופרשו השמלה יבואו עדיו של זה ועידי של זה ויאמר ודבריהם לפני זקני העיר ר' אליעזר אומ' דברי ככתבם ולקחו

כבר נאם שרף לא תזרע מלמד שכל המקיים כלא' בכרם עוכר בשני לאין אין לי לא כרם שלם מניין אפילו כרם יחיד ועושה פירות תל כרם מכל מקום ומניין לכלא הכרם שאסור בהנאה נאם כן קודש ונאם להלן קודש מה להלן איסור הנייה אף כאן איסור הנאה פן תקדש המלאה הזרע מאימתי מליאה מתקדשת משתשריש וענבי משתעשה כפול לכן המצוי הזרע פרט לזרע שיצא מן הזבלים או עם המים הזרע והררז מסערתו יכול שאני מרבה הזרע והררז מסיעתו תל אשר תזרע המקי קוצים בכרם ר' אליעזר אומ' קדש שנא אשר תזרע וחכמים אומ' זרע פרט למקיי קוצי בכרם ותבואת הכרם מאימתי התבואה מתקדשת משתשריש וענבים משיעשו כפול להלן אין לי לא כרם שהוא עושה פירות שאין עושה פירות מניין תל כרם מכל מקום אין לי לא כרם שרף כרם של אחרי מנין תל לא תזרע כרם מכל מקום התבואה זמורה של גפן על גבי זרעים אפילו אמה על אמה הגפן אסורה ופירותיה יכול לא יחרש על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו תל יחידיו אבל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו מותר דא כלא' לחייב משום כרם ומשום שדה דא פן תוקדש המלאה פן תאסר המלאה כדברי ר' יהודה אשר תזרע אין לי לא שזרע זרע חבירו וזרע לקיימו מניין תל תזרע מכל מקום סליק פיסקא

לא תחרוש בשור וחמור יחידיו יכול לקולם כשהוא או למען ינח שורך וחמורך כמוך שור וחמור עושים מלאכה אם כן למה נא לא תחרוש בשור וחמור אין לי לא שור וחמור מניין לרבות שאר בהמה וחיה ועוף כיוצא בשור תל לא תחרוש מכל מקום אם כן למה נאמר בשור וחמור בשור וחמור אי אתה חורש אבל אתה חורש באדם ובחמור דא לא תחרוש אין לי לא חורש מניין לרבות הרש והיושב בקרן והיוצ והמנחין תל יחידיו מבי ר' מאיר פוטר ביושב בקרן יחידיו פרט לריבך יחידיו פרט לקושר את הסוס בצידו הקרן או לאחד הקרן או הדולפקס לגמלים לא תלבש שעטני יכול לא ילבש גיו צמר ואניצי פשתן תל שעטני דבר שהוא שוע טווי וכו' ר' שמעון בן אלעזר אומ' נלוחו מלוח את אביו שבשבים עליו לא תלבש אין לי לא לא שלא ילבש מניין שלא יתכסה תל לא יעלה עליו יכול לא יפשיטנו לקופה אחריו תל לא תלבש לבשר בכלל היתר כמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה לבשר מיוחדת שהיא הנאת הגוף יכול לא ילבש חלוק של צמר על גבי חלוק של פשתן וחלוק של פשתן על גבי חלוק של צמר תל יחידיו חנניה כן נמלי אומ' מניין שלא יסרוק סרק של צמר ושל פשתן לקשור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע תל יחידיו מכל מקום כשתביצי לומ' השק ותקופה מצרפים את הכלא' צמר ופשתים יחידיו אבל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו מותר הלכדים אסורים משום כלאים אף על פי שאין בהם משום אריזי כהם משום שני סליק פיסקא

גדילים תעשה לך אמור מעת שניהם נאמרו כדבור אחד זכור ושכור נאמרו כדבור אחד מחללי בות יומת וביום השבת שני ככשי בני שנה נאמרו כדבור אחד ערות אשת אחיך לא תגלה יכמה יבא עליה נאמרו כדבור אחד וכל בת יורשת נחלה ולא תסוב נחלה מבשר למשח כדבור אחד נאמר כה שאי אפשר לבשר ודם לומר שני דברים כאחד שנא את דיכר לאחים שנים זו שמעני סליק פיסקא

גדילים תעשה לך למה נאמר לפי שנאמר ועשו להם ציצית שומע אני יעשה חוט אחד בפני עצמו תל גריליט כמה גדילים נעשים אין פחות משלושה חוטים כדברי בית הלל ובית שבי אומ' בארבעה חוטים של תכלת וארבעה חוטים של

לח מושיעים בין בעיר בין בשדה חייבת / צעקה / פרט לשאמר לו הנח לה דברי רבי יהודה / סליק פיסקא

כי ימצא איש / במפתות / מה אונס חמור אינו חייב אלא על נערה בתולה מפתה הקל אינו דין שלא יהיה חייב אלא על נערה שאינה נערה / ומה תל בתולה באונס שיכול אין לי שלא יהיה נותן לה אבל יהיה נותן לאביה תל בתולה פרט לבעולין אין לי אלא בעולה מוכת עץ מבין תל בתולה פרט למוכת עץ / נאם כאן אשר לא אורסה ונאם להלן אשר לא אורסה במפות / מה אונס חמור אינו חייב עד שנתארסה ועד שנתגרשה מפתח הקל אינו דין שלא יהיה חייב עד שנתארסה ועד שנתגרש / או חילוף מה / אם כפפות הקל הרי הוא חייב עד שנתארסה או עד שנתגרשה אונס חמור אינו דין שיהיה חייב עד שנתארסה ונתגרשה / מה תל אשר לא אורסה שני פעמי' שלא יהיה נותן לה ולאביה / נאמר כאן נערה ולא נאמר נערה במפותה מה אונס חמור אינו חייב אלא על הנערה אף מפותה הקל אינו דין שלא יהיה חייב אלא על הנערה / או חילוף / ומה כפפות הקל הרי הוא חייב על נערה ועל שאי' נער תל ונתת לאבי הנערה / ולא לאבי הכונרת והרי דברים קרובים אונס חמור אינו חייב על הכונרת מפתה הקל אינו דין שלא יהיה חייב על הכונרת להחליף את דדין אי אתה יכול שהרי כבר נאמר נערה נער שני פעמים / ושכב עמה / על שכיבה / ונמצא בעדים / סליק

ונתן

האישי / ולא הקטן / לאבי הנערה / כל שכיבד לאבי הנערה שיהיה שלי' לאבי הנערה ולא לאבי הכונרת / חמשי' כסף / כסף צורי / וזו תהיה לאשה / מלמ' ששותת בעצמ' ואפילו היא חוגרת / ואפילו היא סומא ואפילו היא מוכת עץ / נמצא כה דבר זימה או שאינה ראויה לכו' בישראל יכול יהיה רשאי לקיימה תל ולותהיה לאשה / הראויה לו / תחת אשר עינה / לרכות את היתומה / מיכן אמרו יתומה שנתארסו או שנתגרשה האונס חייב והמפתח פטור / לא יוכל לשלח תל ימיו / בשלחה הוא ליכס' / סליק פיסקא

לא יקח איש את אשת אביו / מכאן אברו נושא' על האנוסח ועל המפתות / האונס והמפתח על הנשואה חייב / נושא אדם אנוסח אביו ומפותת אביו ר' יוחנן אומר כנאנסת אביו וכמפותת בנו / לך נאמר לא יקח איש את אשת אביו /

לא יבוא פצוע דכא / איזהו פצוע דכא כל שנפצעו הכצים שלו ואפילו אחת מהם / אין לי אלא כולו מבין אף בקצתו תל וכרות שופכה כל שנכרת הגיד / אר' ויסמעל' בנו שר' יוחנן בן ברוקה שמעתי בכרם ביבטרי שמי שאין לו אלא אחת זוג סרים חמ' מה בין פצוע דכא לכרות שופכה / לא שפצוע דכא חוזר וכרות שופכה אינו חוזר / זו מלכת רופאים / בקהל יי' ר' יהודה אומר ארבע קהילות הן / קהל כהנים / קהל לויים / קהל ישראלים / קהל גרים / וחכמים אומ' שלשה / סליק פיסקא

לא יבוא מבזר / מוס' זר / איזהו מבזר כל שאר בשר שהוא בלא יבוא דברי ר' עקיבא שכל לא יקח איש את אשת אביו ולא ע'לה ככף אביו / מה אשת אב מיוחדת שאר בשר שהוא בלא יבוא / וחולד מבזר / כך כל שאר בשר שהוא בלא יבוא וחולד מבזר / שמעון התימני אומר כל שחייב עליה כרת בידי שמים / המלך מבזר / רבי יהושע אומ' כל שחייבים עליהם כריתות בית דין חולד מבזר שכל לא יקח איש את אשת אביו ולא יבוא מבזר / מה אשת אב מיוחדת שחייבים עליהם מיתות בית דין וחולד מבזר כך כל שחייב עליהם מיתות בית דין וחולד מבזר / נס ספיר

ולקחו זקני העיר והיו את האישי / ולא את הקטן / וסדר אותו במכו' וענשו אותו / בממו' מאה כסף / כסף צורי / ונתן לאבי הנערה / ולא לאבי הכונרת ונתן לאבי הנערה / ולא לאבי גיורת שהיתה הורת' שלא בקדושה וליתתה בקדושה שאין לה מאה כסף / כי הוציא שם רע / ולא על זו בלבד הוציא שם רע אמרו / לא על בתולת ישראל / ולז' תהיה לאשה / מלמד ששותה בעצמו ואפילו היא חוגרת ואפילו היא סומא ואפילו היא מוכת עץ / נמצא כה דבר זימה או שאינה ראויה לכו' בישראל / יכול יהיה רשאי לקיימה תל וזו תהיה לאשה / אשר הראויה לו / לא יוכל לשלח תל ימיו ואפילו לאחר זמן תל כל ימיו / הוא לאחר זמן / סליק פיסקא

ואם אמת היה הרבר / אין לי אלא כדרכה שלא כדרכה מבין תל ויהי / לא נמצאו בתולים לנערה / אין עדים להזם עדין של זה והוציאו הנערה אל פתח בית אביה / אין לי אלא שיש לה אב / יש לה פתח בית אב / יש לה פתח בית אב / ואין לה אב מבין תל והוציאו הנערה מכל מקום / סליק

וסקולה כל אנשי עיר / וכי האנשים רוגמים אותה לא במעמד כל אנשי עיר / באכנים / יכול באכנים מרובות תל כאכן / אי כאכן יכול אפילו כאכן אחת תל כאכני' אמור מעת' אם לא מתה בראשון תמו' בשנייה כי עשתה נבלה בישראל / לא עצמה בלבד גיורת לא כל בתולות ישראל / לזנות בית אביה נאם כאן אביה וכל להלן אביה / מה אביה האמור להלן זנות עס זיקת הבעל / אף אביה האמור כאן זנו' עס זיקת הבעל / כי ימצא איש / בעדים / שוכב עם אשה בעולת בעל / להביא את שנבעלת בכית אביה ועדיין היא ארוסה / לא בעולת בעל / ר' שמעאל אומ' כה הכותל למדך על היבבה שהבא עליה אינו חייב עד שתבעל / ומנו' בסתם מיתא האמורה בתורת בחנק / גם שניהם / ולא העושה מעשה חידודים / כשהוא אומ' גם לרבות הכאים מאתריהם / האישי השוכב עם האשה / ואעפ' שהיא קטנה והאשה אעפ' שנבעלה לקטן / וכערת הרע / בער עושי הרעות מישראל / סליק פיסקא

כי יהיה נערר בתולה מאורסה / מלמד שאינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורש' לאיש / ומצא איש בעיר / אילו לא יצאת בעיר לא היה בסתקף לה בעיר / מלמד שפרצה קוראה לנגב / ושכב עמה / על שכיבה / והוצאתם את שניהם אל שער העיר ההוא / זו היא שאמרנו שער שנמצאת בו ולא שער שנידונת בו / וסקלתם אותם באכנים / יכול באכנים מרובות תל כאכן / אי כאכן יכול אפילו כאכן אחת תל באכנים / אמור מעתה לא מתה בראשונה / ימותו בשנייה / את הנערה על דבר אשר לא צעקה / כשהוא אר' על דבר אעפ' שהתראה להביא את המזירה בהתראת עדים / ואת האישי על דבר אשר ענה את אשת רעהו / כשהוא אומ' על דבר אעפ' שהתראה / אין לי אלא בעיר בשדה מבין תל ואם בשדה ימצא האישי ושכב עמה / פרט לאחד מחזק ואחד שוכב דברי רבי יהודה / ומת ראישי אשר שכב עמה לבדו / הראשון כסקילה והשני בחנק / סליק

ולנערה לא תעשה דבר / מלמד שפסרה הכותב מן המיתה מבין אף מן הקרבן תל חטאת / מבין אף מן המכו' תל מות / מלמ' שכל עונשים שבתורה פטורים ומצילים אותם בנפשו / אין לי אלא זה הרודף אחר חבירו להרוגו / ואחר הזכור תל כן הדבר הזה / יכול אף הרודף אחר בהמה וחמלה את השבת והעובד ע'ז תלמוד לו' הזה / הזה כסקילה ואין כל אילו כסקילה / כי בשדה מצא / יכול בעיר חייבת בשדה / פטורה תל צעקה ואם אין לה מושיע' בין בעיר בין בשדה פטורה ואם אין

דור עשירי / נאמר כאן **דור עשירי** ונאמר למטן **דור עשירי** / מה **דור עשירי** האמור, למטן עד עולם אף **דור עשירי** האמור / כאן **עד עולם** / סליק פיסקא

לא יבוא עמוני ומואבי בקהל יי' / בזכרים הכתו מדבר ולא בנקיבות, עמוני, ולא עמונית, מואבי ולא מואבית / דברי רבי יהודה: וחכמים אומרי על דבר אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים: מי דרכו לקדם אנשים ולא נשים שהיה בדיון ומה ממזר שלא נאמר בו עד עולם עשה בו נשים כאנשים, עמונים ומואבים שכל בהם עד עולם אינו דין שנעשה נשים כאנשים או חילוף ומה עמונים ומואבים שכל בהם עד עולם לא עשרו בהם נשים כאנשים, ממזר שלא נאמר בהם עד עולם אינו דין שלא נעשה בו נשים כאנשים תל לא יבוא במזר, בין איש בין אשה / אחר שריבה הכתו מיטע האין עליך לדרון ולא כדון הראשון, ומה ממזר שלא נאמר בו עד עולם עשה בו נשים כאנשים עמוני ומואבי שכל בהם עד עולם אינו דין שנעשה בהם נשים כאנשים תל עמוני ולא עמונית דברי ר' יהודה ואם נאמר דור עשירי למה נאמר עד עולם אלא מופנה להקיש ולדרון גזירה שוה נאמר כאן **דור עשירי** ונאמר להלן **דור עשירי**, מרר **דור עשירי** האמור / כאן עד עולם, אף **דור עשירי** האמור למטן עד עולם, סליק **על** דבר אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים כשהוא אומר על דבר אף על העיצה וכן הוא או עמי זכור נא מה יעץ בלך מלך מואב בדרך בשעת מירופים, בצאתכם ממצרי, בשעת גאולתכם, ואשר שכר עליך בלעם בן בעור הרי דבר לבלעם, ולא אבה יי' אלהיך לשמוע אל בלעם, מלמד שאף המקלל נתקלל, מפניו בה, כי אהבך יי' אלהיך, סליק פיסקא

לא תדרוש שלומם וטובתם, מכלל שנאמר וקראת אליה לשלום יכול אף אילו כן תל לא תדרוש שלומם מכלל שנכתוב לו לא תונונו ויכול אף אילו כן תל וטובתם, כל ימך, לעולם וכל עולמי, סליק פיסקא

לא תתעב אדומי, מפני מה כי אחיך הוא, גדולה אחוה / לא תתעב מצרי מפני מה כי גר היית בארצו ארץ מצרים / בן עזריה המצרי לא קיבלו ישראל לא לצורך עצמם וקבע להם המקום שבו, והרי דברים קל וחומר ומה את מי שלא נתכוון לזכות וזכה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה, הבתכוין לזכות על אחת כמה וכמה ר' שמעון אר מצריי הם טבעו ישראל כים ואדומי הם קידמו את ישראל בהרב, ולא אסרה הכתוב אלא עד ג' דור, עמונים ומואבים מפני שנמשלו עיצה להחשיא את ישראל אסרה הכתו איסור עולם לרבוך שמהשיא האדם קשה לזמן החורגו שהורגו אין מוציאנו מן העולם הזה ובהעולם הבא, סליק פיסקא

בנים אתם, בניס ולא כבוד דברי ר' שמעון, וחכמים אוי אשר יולדו להם לרבות את הבנות, אר שמעון קל וחומר הדברים ומה במקום שאסר את הזכרים לעולם, התיר את הנקיבות מיד, במקום שלא אסר את הזכרים אלא עד ג' דורות אינו דין שנתיר את הנקיבות, אמרו לו אם הלכה נקבל אם לדרן יש תשובה אמר להם הלכה אני אומר והכתוב מסייעני בנים ולא בנות, דור שלישי, יכול ראשון ושני ושלישי יהיה אכור תל דור שלישי, אר יהודה בנימין גר המצרי היה לי חבר מתלמידי ר' עקיבא ואמר אני גר מצרי ובשרי אשה גזירה שוה מצרי והרבי הולך להשיא את בני אשה בת גזירה שוה מצרי כד שיהא בן בני כשר לכבוד בקהל לקיים מה שכל דור שלישי יבוא וגו' / הצא מחנה על אויבך, כשתהיה יוצא הוי יוצא במחנה על אויבך כנגד אויבך אתה נלחם, ונשמרת מכל

דבר רע, שומע אני בטהרו ובשמאות ובמעשרות הכתוב בדבר תל ערוה, אין לי אלא ערוה מני לרבות ער' ושפיכות דמים וקיללת השם תלמו לו' ונשמרת מכל דבר רע, יכול בשמאות ובטהרו ובמעשרות הכתו בדבר תל ערוה, מה ערוה מיוחדת / מעשה שגלו בה כנענים ומסלק בה שכינה כך כל מעשה שגלו בה כנענים ומסלק שכינה כשהוא אומר דבר רע אף לשון הרע, כו יהיה כך ולא כאחרים, איש פרט לקטן, אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, אין לי אלא קרי לילה קרי יום מנין תל אשר לא יהיה טהור מכל מקום, אם כן למה נאמר מקרה לא מלמד שדובר הכתוב בהווה, ויצא אל מחוץ למחנה, זו מצות עשה, לא יבוא אל תוך המחנה זו מצות לא תעשה, ר' שמעון התיבני אומר יצא אל מחוץ למחנה זה מחנה לילה, לא יבוא אל תוך המחנה זה מחנה שכינה, סליק פיסקא

והיה לפנות ערב ירחץ במים, מלמד שהקרי פוטר בזיבה / מעת לעת, וכבוא השמש, ביאת שמשו מעכבתו מליכנס לפניו מיד המחנה, סליק פיסקא

ויתר תהיה לך על אויבך מחוץ למחנה, אין יד אלא מקום שנאמר והנה מצוי לויי, ואומר איש על ידו לדגליהם, ויצאת שמה חוץ ולא בעמידה, ויתר תהיה לך על אויבך, אין אויבך אלא מקום יוציא, והיה בשבתך, חוץ בישיבה, וחפרת בך, שומע אני יהיה חופר באחת ובכסה באחת, רבי ישמעאל אומר מניין שלא יהא אדם חופר מתניו כלפי דרום תל וחפרת בה ושבט וכסית את צאתך, סליק פיסקא

כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך, מכאן אמרו לא יקרא אדם קרית שמע בצד משה של כוכבים, ולא יכנס לא למרחץ ולא לכורסין, וספרים ותפילין בידו, להציל ולתת אויבך לפניך, אם עשית כל האמור בענין סוף שהיה מצילך ויתן את אויבך בידך, והיה מחנך קדוש, קדשיו, מכאן אמרו לא יכנס אדם בחדר הכית במקלו וכמנעלו, וכאבק שעל גבי רגליו, ולא יראתך כך עדות דבר, מלמד שהעריות מסלקות את השכינה, סליק פיסקא

לא תסגר עבד אל אדוניו, מכאן אמרו המוכר עבד לגו לחוץ לא יצא בן חורין, אשר ינצל אילך מעם אדוניו, לרבו גר תושב, עמך ישיב, ולא בעיר עצמו בקרבך, ולא בכפר, במקום אשר יבחר, בכקום שפרנסתו יוצא, באחד שעריך, כשעריך ולא בירושלם כשהוא אומר באחת שעריך, שלא יהיה גדלה מעיר לעיר, בטוב לו, מנהו הרע לנהו היפה, לא תונונו, זו אונאת דברים, סליק פיסקא

לא תהיה קדישה מבנות ישראל, לא תהיה מזהר עליהם באומות שהיה בדין ומה קדשה קלה את מזהר עליה בישראל קדש חמור אינו דין שהוא מזהר עליה בשר, או חילוף, אם קדש חמור אינו דין שהוא מזהר עליו באומות קדשה קלה אינו דין שלא תהא מזהר עליה, ומה תלך קדש צדיק, לאומרי, שאילו נאמר קדשה ולא נאמר קדש הייתי אומר אם קדשה קלה אתה מזהר עליה בישראל, קדש חמור לא תהא מזהר עליה באומות תל לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש אי אתה מזהר עליו באומות, סליק פיסקא

לא תבוא אתנן זונה, אין לישראל אתנן זונה אתנן כל העריות מניין תל אתנן מכל מקום, ואינו אתנן זונה זה אומר לזונה הילך זה בשכר אפילו מזה מלם אסורים, האומר להבירו הילך טלה זה ותלין שפתך אצל עבדו, רבי אומר אינו אתנן וחכמים אומרים הרי זה אתנן, ומחר כלב, איזהו מחר כלב האומר לחבירו הילך טלה זה תחת כלב וזה מחר,

מחיר יכול אפי' העבירו ברגלו לעזרה והיה חייב תל' כי תועבת נאמר כאן תועבה ונאמר להלן תועבה מר' תועבה האמור להלן בשם זוכה אף תועבה האמורה כאן בשם זוכה נדר פרט לדבר הנדרו כשהוא אומ' לכל נדר לרבות כמה בית יי' אלהיך פרט לפת חטאת שאינה באה לבית דברי רבי איעזר וחכמים אל לרבות את הריקועי לכל נדר לרבות את העוף ומה מוקדשים שחמם פוסל בהם אין אתנן ומחיר חל עליהם עוף שאין המום פוסל בו אינו דין שלא יהא אתנן ומחיר חל עליהם תל' לכל נדר להביא את העוף יכול אפילו שבר פקעתה והיה אסור תל' כי תועבת יי' גם שניהם שניהם ולא ארבעה הם ולא ולדותיהם סליק פסקא

לא תשיך לאחיך אין לי אלא לזה מלורז מניין תל' אל תקח מאתו נשך ותרבות מכלל שנ' כספך ולא כסף אחרים אכלך ולא אוכל אחרים או כספך ולא כסף מעשר אוכלך ולא אוכל בהמה כשהוא אומ' נשך כסף לרבות כסף מעשר נשך אוכל לרבות אוכל בהמה אין לי אלא נשך כסף נשך אוכל מניין לרבות כל דבר תל' נשך כל דבר אשר ישך ר' שמעון אומר מניין שלא יאמר לזא ואשאו שלום פלוני או רעאם בא איש פלוני במקומו תל' נשך כל דבר אשר ישך **לנכרי** תשיך ולאחיך לא תשיך לנכרי תשיך מצו עשה ולאחיך לא תשיך מצות לא תעשר רג' אומר ובר' תל' ולאחיך לא תשיך הרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך אלא יש ריבית מוקדמת ויש ריבית מאוחרת כיצד נתן עיניו ללוות ממנו והיה משלח לו ואומ' כשביל שילוניו זה הוא ריבית מוקדמת לור' הימניו והחזיר לו מעותיו והחזיר משלח לו ואמ' כשביל מעותיו שהיו בטילות אצלו זו היא ריבית מאוחרת למען יברכך יי' אלהיך בכל מעשה ידיך קבע לו הכתוב ברכת בשליחות ידיו על הארמה אשר אתה בא שמה לרשתה בשכר שתכונת תירש סליק פסקא

כי תדור נדר ליי' נאמר כאן נדר ונאמר להלן נדר מר' נדר האמור להלן נדר ונדרה אף נדר האמור כאן נדר ונדרה ומה נדר האמור כאן לא תאחר לשלמו אף נדר האמור להלן לא תאחר לשלמו ליי' אלהיך אילו הערכים וחרמים וההקדשות לא תאחר לשלמו הוא ולא חילופיו כי ידרסנו אילו חטאות ואשמות יי' אלהיך זה הקדש בעל הבית מעמך זה לקט שכחה ופיאה והיה כך חטא כך חטא ולא בקרבנך חטא סליק פסקא

וכי תחדל לנדור ר' מאיר אומר טוב אשר לא תדור טוב מזה ומזה שלא תדור כל עיקר רבי יהודה אומר טוב אשר לא תדור טוב מזה ומזה שגודר ומשלם מוצא שפתיך זו מצות עשה תשמור זה מצות לא תעשה ועשית זו אזהרה לבית דין שיעשוק כאשר נדרת זה נדר ליי' אלהיך אילו ערכים וחרמים והקדשות נדרה זה נדרה כאשר נדרת זה בדיק הבית בפניך זו צדקה סליק פסקא

כי תכוא בכרם רעך יכול לעולם תל' ולא כליו לא תתן בשעה שאתה נתן לכליו של בעל הבית רעך פרט לאחרים רעך פרט לגבוה ואכלת ולא מוצץ ענבים ולא תאכילם מכאן אמרו היה עושה כענבים לא יאכל בתאנים בתאנים לא יאכל כענבי אבל מונע עצמו עד שמגיע לבקום היפות ואוכל ר' אעזר בן חסמא אומ' מניין שלא יאכל פועל יותר משכרו תל' כנפשו וחכמו אומר שבנך מלבד שאוכל פועל יותר על שכרו ואל כליו לא תתן אפילו בשעה שאתה נתן לתוך כליו של בעל הבית סליק פסקא

כי תכוא בכרם רעך יכול לעולם תל' וחרמש לא תניף בשעה שאתה מניף חרמש על קמת רעך מכלל שנ' רעך פרט לאחרים רעך פרט לגבוה וקטפת מלילות בידך שלא תהא קוצר במלך וחרמש לא תניף בשעה שאתה מניף חרמש על קמת בעל הבית סליק פסקא

כי יקח איש אשה מלבד שהאשר ניקנית בכסף שהיה בדין ומה אמה העכרייה שאין נקנית בבעילה נקנית בכסף אשה שנקנת בבעילה אינו דין שתהא ניקנית בכסף יבמה תוכיח שניקנית בבעילה ואינה ניקנית בכסף אף אתה אל תתמה על האשה שאע"פ שניקנית בבעילה לא תהא נקנית בכסף תל' כי יקח איש אשה מלבד שהאשר נקנית בכסף ובבעילה שהיה בדין ומה יבמה שאין ניקנית בכסף ניקנית בבעילה אשה שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בבעילה אמה העכרייה תוכיח שנקנית בכסף ואין נקנית בבעילה אף אתה אל תתמה על האשה שאע"פ שנקנית בכסף שלא תהא נקנית בבעילה תל' ובעילה מלבד שהאשה נקנית בבעילה ומניין אף בשטר ודין הוא ומה כסף שאינו מוציא הרי הוא קונה שטר שהוא מוציא אינו דין שהוא קונה לא אם אמרת בכסף שקונה הקדש ומעשר שיני' תוכיח בשטר שאין קונה הקדש ומעשר שיני' תל' וכתב לר' ספר כריתות ונתן בידו ויצאה מביתו בקיש הוייתה של זה ליציאתה של זה מה יציאתה מזה בשטר אף הוייתה מזה בשטר סליק פסקא

והיה אם לא תמצא חן בעיניו בית שמאי אומרי לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערות דבר שנ' כי מצא בה ערות דבר ובית הלל אומרי אפילו הקדיחה את תכשילו שנ' כי מצא בה ערות דבר אמרו בית הלל לבית שמאי אם נאמר דבר למה נאמר ערוה ואם נאמר ערוה למר' נאמר דבר שאם נאמר דבר ולא נאמר ערוה הייתי אומ' היוצאת מפני דבר תהיה מותרת להינשא והיוצאת מפני ערוה לא תהיה מותרת להינשא ולתמהא אם אסורה חתונה לא תהיה אסורה מן האסור לה תל' ערוה ויצאה מביתו ואם נאמר ערוה ולא נאמר דבר הייתי אומ' מפני ערוה תצא דבר לא תצא תל' ויצאה מביתו ר' עקיבא אומ' אפילו מצא אחרת נאה הימנה שנ' ואם לא תמצא חן בעיניו וכתב לה לטמא מיכן אמרו כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כיצד היה עובר בשוק ושמע קול הדופר מקרא איש פלוני מגרש את אשתו פלונית במקום פלוני ואומר זה שמי וזה אשתי כשם אשה פסול לגרש בו כתב לגרש את אשתו ובמלך מצא כן עירי אל שמי כשמו ושם אשתי כשם אשתו פסול לגרש בו יותר מיכן אמרו יש לו שתי נשים ששמותם שנים כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה יותר מיכן אמר ללכוד כתוב ואינו שארצה אגרש פסול לגרש בו וכתב אין לי לא כתב בדיו מניין כסם ובסיקרא בקומום ובקנקנום תל' וכתב לה מכל מקום ספר אין לי לא ספר מניין עלי קנים עלי אנוז עלי דית עלי חרוך תל' ונתן מכל מקום אם כן למה נאמר ספר מה ספר מיוחד של קיימא יצאו אילו שאינן של קיימא רבי יהודה בן בתירה אומר מר' ספר מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע יצא דבר שמוחבר לקרקע כריתו שיהא כריתות מיכן אתה או האז לאשתו הרי זה גיטיך על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם על מנת שלא תשתי יין לעולם אין כריתות על מנת שלא תלכי לבית אביך כלאן ועד שלש' יום על מנת שלא תשתי יין כלאן ועד שלש' יום הרי זה כריתו וברגש את אשתו ואמ' לה הרי את בותרת לכל אדם לא לפלוני ר' אעזר בן חסמא אומ' לאמר מיתתו שלר' אעזר

ספרי

נכנסו ארבעה קנינים להשיב על דבריו ר' טרפון ור' יוסי הגלילי ורבי אלעזר בן עזריה ור' עקיבא רבי טרפון אמר הלכר וניכר לאחיו ומת כלא ולר' יהודה וזו בתיבמת ולא נמצא זה מתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על כה שכתוב בתורה תנאו בטל / הא למדת שאין זה כריתות / אר' יוסי הגלילי היכן כצינו בתורה שמותרת לאחד ואסורה לאחר / אלא כותרת לאחר מותרת לכל אדם / אסורה לאחר אסורה לכל אדם / הא למדת שאין זה כריתות ר' אלעזר בן עזריה אומר כריתות דבר הכותר כינו לכינה / אר' יוסי הגלילי רואה אני את דברי רבי אלעזר בן עזריה / רבי עקיבא אומר וכי במה החמירה תורה בגרושה או כאלמנה / חמורה גרושה מאלמנה מה אלהנה קלה נאסרה מן המותר לה גרושה חמורה אינו דין שתהא אסורה מן האסורה לה הא למדת שאין זה כריתות / דבר אחר הלכה וניסת לאחר והיו לו בניי ממנה ניסת לזה לא נמצאו בניו של ראשון ממזרין / הא למדת שאין זה כריתות / בידה אין לי לא בידה מניין לרבות גנה הצירה וקרפיפר ורוחבה תל' ונתן מכל מקום / אכ' למה נאמר ידה לא מה ידה מיוחדת שהיא רשותה כך כל דבר שהיא רשותה ונתן בידה ושלחה מביתו עד שיאמ' לה זה גיטי / מיכן אמרו הוורק גט לאשתו ואמר לר' כנסי שטר או שמצאתו והרי היא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטי / סליק

ויצאה מביתו / מלמד שהאשה יוצאה מלפני האיש / והלכה והיתר' ראש' אחר / שלא תיכשא עמו כשכונ' אחר / כבר קראתו התורה אחר ושבאה האיש האחרון / הכתוב מבשרך שאתה עתיד לשנאותה / או כי ימות האיש האחרון / הכתוב מבשרך שאתה עתיד לקבור / אין לי לא גרושה אלמנה מניין תל' או כי ימות האיש האחרון / אם סופינו לרבות אלמנה מה תל' גרושה / אלמנה מותרת ליבם גרושה אסורה ליבם / יכול אף שקילקלה על בעלה / לאחר שנתגרשה תהא אסורה לחזור לו תל' וכתב לה ויצאה / היוצאה בגט תהא אסורה לחזור לו / ולא שקילקלה על בעלה תהיה אסורה לחזור לו / ובניין לבנות גט ליבמתו שאסורה לחזור לו תל' לא יוכל בעלה הראשון / ובניין לאשה שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לר' הרי מת בעליך וניסת ואחר כך בא בעלה / תצא מזה ומותר / ועריכא גט מזה ומזה / תל' לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה / אחרי אשר הוטמא / אשר שלחה אין לי אלא מן הנשואים לנשואים / לאירוסים מן האירוסים מן האירוסים / לנשואים ומן הנשואים לאירוסים / מניין תל' לא יוכל בעלה הראשון לקחתה / לא יוכל הראשון לקחת את אשר שלח / ר' יוסי בן כיפר אומ' משום ר' אלעזר בן עזריה מן האירוסים מותרת / מן הנשואים אסורה שנאמר אחרי אשר הוטמאה ונכנסו מן האירוסים ובין מן הנשואין אסורה / אם כן למה נאמר אחרי אשר הוטמאה לרבות פוסה שנסתרה / וכן הוא אומר לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו / כי תועבה היא לפני יי' / ר' יהודה או היא תועב' ואין הוולד תועבה / ולא תחשיא את הארץ / להזהיר בד' על כך / סליק פיסקא

כי יקח איש אשה חדשה אין לי לא בתולה / מניין לרבות ארוסה ושומרת יבם / תל' ושבת את אשתו מכל מקום / אם כן למה נאמר חדשה / לר' פרט למחזיר גרושתו / ולא למגר' לכהן גדול / וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט / ממות ונתינה לישראל / בת ישראל לבתין ולממזר / לא יצא בצבא / יכול לא יצא בצבא / אבל יספיק כלי זין ובסי ומזון תל' ולא יעבור עליו לכל דבר / שומע אני אף בנה בית וחנכו / נטע כרם וחיללו אירס אשר ולקחה תל' עליו אינו עובר אבל עובר הוא

על אילו / נקי יהיה לביתו / זה ביתו יהיה זו כרמו / ושמחת אשתו זו אשת / אשר לקח / להביא את יבמתו / סליק פיסקא

לא יתבול ריחים ורכב / אין לי לא ריחים ורכב ומיחורים / מניין לרבות כל דבר תל' כי נפש הוא חובל / אם כן למה נאמר ריחים ורכב / מה ריחים ורכב שהם מיוחדים שהם שני כלים ועושים מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו / ועל זה בפני עצמו / כך כל שני כלים שמשמש' מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו / כי נפש הוא חובל / להגיד מה גרם / סליק פיסקא

כי ימצא / בעדים / איש / פרט לקטן / גונב נפש מאחיו / ולא מאחרי / מכני ישראל / להביא את הגונב בנו ומכרו שהוא חייב / דברי ר' יוחנן בן ברוקה / וחכמים אומ' הגונב בנו ומכרו פטור / והתעמר בו / מגיד שאינו חייב עד שיכניסנו לרשותו / ר' יהודה אומ' עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו שכל והתעמר בו ומכרו / ומת הגנב / בסתם מיתה האמורה בתורה / בחנק / ההוא ולא הגונב / מי שחציו עבד וחציו בן תרל' / ובערת הרע מקרבך / בער עושי הרעות מ ישראל / סליק פיסקא

השמר זה לא תעשר / בנגע / זה שער לכן / הצרעת / זו מחיה / אין לי לא עד שלא נזקק לטומאה משנזקק לטומאה / מניין תל' לשמור מאד ולעשות / אין לי אלא נגע / אדם / נגע / בגדים ונגעי בתים / מניין תל' ככל אשר יורו אתכם רבנים והלויים / אין לי אלא מתוך החלל / מתוך הסגר / מניין תל' כאשר צויתך / אין לי אלא כולם / מניין אף מקצתם / תל' לשמור ולעשות / עושה אחר בא ופחך ואי אתה חושש שמא הלכה לה צרעתו / סליק פיסקא

זכור אשר עשה יי' למר' / וכי מה ענין זה לז' חנונו חננין / אצלו ללמדך שאין נגעים באים לא על לשון הרע / והרי דברים קל וחומר מים שלא דברה לא שלא בפניו של משה ולהנניחו של משה ולשכחו של מקום ולבנינו של עולם כך נענשה / כל המדבר בגנותו של חבירו דברים על אמת כמה וכמה / בדרך / בשעת טירוף / בצאתכם ממצר' / בשעת גאולתכם / לא שתלה הכת' הכל ללמדך שכל זמן שהיו הדגלי' גוססים לא היו הולכים עד שמרים מקדמת לפניהם / וכן הוא אומ' ואשלח לפני את משה אהרן ומרים / סליק פיסקא

כי תשח ברעך / אין לי לא מלוה מניין לרבות שכר שכיר והקפת חנות תל' משאת מאומה / לא תבוא אל ביתו / יכול לא ימשכנו מכפנים אבל ימשכנו מבחוץ תל' לעבד עבדו / בחוץ / לא ימשכנו בחוץ / אבל ימשכנו מכפנים / תל' בחוץ תעמוד / כשהוא או והאיש לרבות שליח בית דין / סליק

ואם איש עני והוא / אין לי אלא עני עשיר / מניין תל' ואם איש / אם כן למה נאמר עני ממזר / אני לפרע על ידי עני יותר מן העשיר / לא תשכב בעבדו / שלא תשכב ועבדו עמך / השכ תשיב לו את העבד / מלמ' שמחזיר לו כלי יום ביום וכלי לילה בלילה / סגום בלילה ומחרישה ביום אבל לא סגום ביום ומחרישה בלילה / וישכב בשמלתו וברכך / מלמד שהוא מצוה לברך יכול אם בירך את מבורך / ואם לאו לא תהיה מבורך תל' ולך תהיה צדקה / מלמד שהצדקה עולה לפני כסא הכבוד שנאמר צדק לפני ויהלך וישכ' לדרך פסוקי

לא תעשוק שכיר / והרי כבר נאמר לא תגזל מלמד שכל הכובש שכר שכיר עובר בחמשה לאוין משום כל תעשוק כל תגזל / וכל תליץ / פעולת שכיר / ומשום כיומר תתן שכרו / ומשום לא תבוא עליו השמש / מכלל שכל ואילו הוא נושא את נפשו / אין לי אלא מלאכה שהוא עושה בנפשו / מלאכה

עומר שהורע כח עני ישי לו שכחה / קמה שיפה כח עני בה אינו
דין שיש לו שכחה / לא אם אמרת בעומר שאינו מציל לא את
העומר ולא את הקמה / תאמר בקמה שהיא מצלת את העומר
ואת הקמה / תל בשדה / לרבות את הקמה / לא תשוב לקרותו
פרט לראשי שורות / מכאן אמרו ראשי שורות העומר שכנגדו
יוכיח / והעומר שהחזיקו בו להוליכו לקיר ושכחו מודים שאין
שכחה / לא תשוב לקרותו / כולו כאחד וכמדת היה בו שיערו
הכמים בעושר סאתים / מכאן אמרו העומר שיש בו סאתים
ושכחו אין שכחה / שני עומרים ובהם סאתים / רבן גמליאל
אומר לבעל הבית וחכמי אבירי לעניים / אמר להם רבן גמליאל
וכי מרוב העומרים יופי כח של בעל הבית או הורע כוחו אמר
לוי יופי כוחו אמר להם אם בזמן שהוא עומר אחד ובו סאתים
ושכחו אינו שכחה שני עומרים ובהם סאתים אינו דין שלא יהיו
שכחה / לא תשוב לקרותו / מיכן אר' ישמעאל שיכולת של קציר
וראשה מניע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל
הבית ואם לאו הרי של עניים / ספק בעל הבית המוציא מעניים
עליו הראיה שהבוציא מחבירו עליו הראיה / ומניין לספק לקט
ספק שכחה שכחה ספק פיאח פיאח תל לגר ליתום לו אלמנה
יהיה / אר' אקור בן עזריה מביי' למאבד סלע מתוך ידו ומצא עני
והלך ונתפרנס בה מעלה עליו הכתר / כאילו זכה תל לגר ליתום
ולאלמנה יהיה / והרי דברים קל' והומר מי שלא נתכוון לזכות
מעלה עליו הכתוב כאילו זכה / מי שנתכוון לזכות על אחת
כמה וכמה / סליק פיסקא

כז תחבשו ותיך / הראשונים היו חובשים ותיבה ונוהגים
בזמן יפה / מכאן אמרו היתה שהוא עומר שלש על
שלש שורות של שני מלבנים שכחו אינן שכחה / זיתך / פרט
לאחרים / זיתך / פרט להקדש / לא תפאר / לא תתפאר / לעני
מיכאן אמרו מי שאינו מביח את העניי' לרקש / או מביח האחד
או שמביע לאחד מהם הרי זה גזול העניי' על זה נאמר אל תסג
גבול עולם / אחריך / מלמ' שיש לו שכחה / אחריך / מלמד שיש
לו פיאח / לגר ליתום ואלמנה / נאמר כאן גר יתום ונאמר
להלן גר יתום / מה גר יתום האמור להלן בעושה סאתים / אף
גר יתום האמור כאן בעושה סאתים / סליק פיסקא

כח תבצור כרמך / מיכן היה ר' אליעזר אומר כרם שכולו
עורלו לבעל הבית / ר' עקיבא אומר לעניי' / לא תעורל /
איזו הוא עורלת כל שאין לו לא כתף ולא נטף / יש לה כתף
ואין לו נטף / נטף ואין לה כתף / הרי היא של בעל הבית ואם
לאו הרי הם של עניים / אחריך / מלמד שיש לו שכחה מלמד
שיש לו פאח / מיכן אמרו איזו היא שכחה בערים כל שאינו יכול
לפשוט את ידיו והישראל ברגליות משועבד הימני / לגר
וליתום / נאמר כאן גר ויתום ונאמר להלן גר ויתום / כרם גר
ויתום האמור להלן בעושר סאתים אף גר יתום האמור כאן
בעושה סאתים / סליק פיסקא

כט יהיה ריב / אין שלום יוצא מתוך מריבה / וכן הוא אומר
ויהי ריב בין ריעי מקנה אברהם ובין רועי מקנה לוי' / מי
גרם ללו' ליפרש מן הצדיק ההוא / הוי אומר זו מריבה / ועמדו
שני הנחשים אשר להם הריב / מי גרם לזה ללקות הוי אומר זו
מריבה / בין אנשים אין לי אלא אנשים נשים מניין איש עם
אשה ואשה עם איש מניין תל' ונגשו אל המשפט ושפטו / בעל
בורח / והצדיק / יכול כל מרשיעים לוקים תל' והרי אס' בן
הכות הרשע פעמים לוקה ופעמים אינו לוקה / ועדיין אינו יודע
אילו הם הלוקים תל' לא תתקום שור בדישו / מה חסימה מיוחדת
בצו' לא תעש והוא לוקה כך כל שהוא מצו' לא תעשה הרי הוא
ספור

מלאכה שאין עושה כנפשו / כגון גרדי וסורק מניין לא תעשוק
מכל מקום / אם כן למח נאמר עני ואביון ממחר אני ליפרע
על ידו עני ואביון יותר בכל אדם / מאחריך / ולא מאחרים /
או מגרך / זה גר צדק / מלמד שעובר עליו בשני לאוין / ר' יוסי
ברבי יהודה אומר משום כל תעשוק / סליק פיסקא

ל תתן שכרו / מלמ' ששכר יום גובה כל הלילה / ושכר
הלילה גובה כל היום מניין תל' לא תלין / ולא
תבוא עליו השמש כי עני הוא / פרט לשפסם מעמו / ואילו הוא
נושא את נפשו / וכי לבה עלה זה כבש ומסר לך את נפשו /
לא שתתן לו שכרו בו כיום אם כן למח נאמר / ואילו הוא נושא
את נפשו אלא מלמד שכל הכובש שכר שכיר מעלה עליו
הכתו' כאילו הוא נושא את נפשו / ולא יקרא עליך אל' יי' / וכו'
מצוה שלא לקרות תל' וקרא עליך יכול מצותו לקרות תל' ולא
יקרא עליך אל' יי' / יכול אם קרא עליך יהיה כך חטא ואם לא
קרא עליך לא יהיה כך חטא תל' והיה כך חטא מ'מ' אם כן למח
נאמר וקרא עליך אל' יי' ממחר אני ליפרע על ידי קורא יותר
ממי שאינו קורא / סליק פיסקא

לא יומתו אבות על בנים / וכי מריב בא הכתוב ללמדנו
שלא יומתו אבות על ידי בנים ולא בנים על ידי אביו'
והרי כבר נאמר איש כחשאו יומתו / שלא יומתו אבות בעדותם
של בנים ולא בנים בעדותם של אבות / כשהוא או' בנים לרבות
את הקרובים / ואילו הם הקרובים אחיו ואחי אביו ואחי אמו
ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחת אמו / ובעל אמו
המיווגים / איש כחשאו יומתו / אבות מתים בעון עצמם
ובנים מתים בעון אבותם / סליק פיסקא

לב תטה משפט גר יתום ואלמנה / מה אני צריך והלא
כבר נאמר לא תשר משפט ולא תכיר פנים / מלמד
שכל המטרי דינו של גר עובר בשני לאוין / ולא תחבול בגר
אלמנה / בין ענייה בין עשירה ואפילו היא כמדתא כת ביותם /
רבי שמעון אומר דברים שאתה חובל באיש אין אתה מחזיר
לאשר / שלא תהא הולך ונא' אצלך כדי להשיאת שם
רע' / סליק פיסקא

לד תקצור קצירך / פרט לשקצורה / לישטים וכירסמות
נמלים ושיבתו הרוח / או בחמרת / קצירך / פרט
לשקצורה גוים מיכאן אמרו נכרי שקצר את שדהו ואחר כך
נתגיר פטור מן הלוקש ומן שכחה והפיאה / רבי יהודה מחייב
בשכחה / שאין שכחה לא בשעת העומר / קצירך / פרט לאחרים /
קצירך / פרט להקדש / כשתימצי לומר קצר הקדש ולקח ישראל
פטור קצר גוי ולקח ישראל פטור / וי' הגלילי אומר מכלל שם
כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר כל זמן שיש לו קציר יש
לו עומר / ויש לו שכחה / וכל זמן שאין לו קציר אין לו עומר
ואין לו שכחה / כשתימצי לומר קצר הקדש ולקח ישראל פטור
קצר גוי ולקח ישראל פטורים / בשדך / פרט למעמר בשדך
חבירו דברי ר' מאיר וחכמים מחייבים / מכאן אתה אומר העומר
ששכחתו פועלים ולא שכח בעל הבית שכח בעל הבית ולא
שכחתו פועלים עמדו העניים בפניו / או שחיפדו בקשה הרי
זה אינו שכחה / סליק פיסקא

לה ושבחת עומ' כשדה ולא הגדיש יכול אף שכחו פועלי יותר
משני' תל' לגר וליתום ואלמנה יהיה / מיכן אמרו
שני עומרי שכחה שלשה אינם שכחה שני ציבורי וית' וחרובין
שכחה שלשה אינם שכחה / שני גרגרים פרט שלשה אינן
פרט בשדה / פרט לטמונה דברי ר' יהודה / וחכמים אומר בשדה
לרבות את הטמונה / בשדה לרבות את הקמה / שהיה בדין ומה

לוקה או כל מצו לא תעשה שיש בה קום ועשה/הרי הוא לוקה כך כל כצות לא תעשה שיש בה קום עשה הרי הוא לוקה תל לא תחכום שור/ מה חסימיר מיוחדת שאין בה קום ועשה והרי הוא לוקה כך כל מצות לא תעשה שאין בה קום ועשה הרי הוא לוקה/ רבי שמעון אומר והצדיק את הצדיק והרשע את הרשע/ צדיקו כד שאל ילקר/ והפילו השופט/

מלמד שאין מלקין מעומד/ והכהו/ שליש מלפניו ושתי ידות מאחוריו/ לפניו שהוא לוקה ועינו בו ולא יהיה לוקה ועינו בדבר אחר/ יכול יהיה לוקה ומה יכול יהיה לוקה ומשלם תל כדי רשעתו/ אין לוקה ומה יכול יהיה לוקה ומשלם תל כדי רשעתו אין לוקה ומשלם/ ארבע/ יכנו/ יכול ארבע/ שלימות תל במספר ארבעים מנין סמוך לארבעים/ רבי יהודה אומר ארבעים שלימות/ והיכן הוא לוקה בין כתיפיו יכנו ולא על הקרקע/ יכנו ולא על כסות/ יכנו/ אין מלקים שנים כאחד/ לא יוסיף/ אם היה מוסיף עוכר על לא תעשה אין לי אלא בזמן שמוסיפים על מבין/ על כל אומר ואומר שאמרוהו בית דין מניין תלמוד לומר לא יוסיף מכל מקום/ ככה רבה אין לי אלא מכה רבה מכה מעושה מניין תל על אלה/ אם כן למר נאמר מכה רבה מלמד שאין הראשונה מכה רבה/ ונקלה אחיד לענין/ מיכן אמרו מתקלקל בין ברעיו בין במים פטור/ רבי יהודה אומר האיש ברעיו והאשר במים/ מלמד שכל חיובי בדיחות שלקו נפטרו מיד כריתן/ רבי חנניה בן גמלא אומר כל היום קורא אותו הכתוב רשע שנאמר והיה אם בן הכות הרשע אבל משלקה הכתוב קורא אחיד שנאמר ונקלה אחיד/ רבי שמעון אומר במקומו הוא מוכרע שנאמר כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה/ ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם/ ואומר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם/ והרי דברים קל וחומר ומר/ אם מידת פורענות המיטפל בהם כעוברי עברה הרי הוא כעוברי עברה/ המיטפל בעושי מצור/ על אחת כמה וכמה/ רבי שמעון ברבי אומר ומר/ הדם שנפשו של אדם יוצאה והימנו הפורש ממנו מקבל שכו טוב נזל ועריות שנפשו של אדם מתאחד להם ומחמתן/ הפורש מהם על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו עד סוף כל הדורות/ רבי יהודה אומר הרי הוא אומר מי נזר בהלך/ חולך תמים ופועל צדק/ לא רגל על לשונו/ נכזר/ בעינו במאס/ כספולא נתן בנשך/ ובמקום אחר הוא אומר ואיש כי יהיה צדיק ועושה משפט וצדק/ וסוף הענין הוא אומר חיר/ ויחיה וחי מה עשה זה אלא כל היושב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה/ סליק פיסקא/

לא תחכום שור בדישו/ אין לי אלא שור מניין לעשות חיה ועוף כיצא בשור תל לא תחכום שור מכל מקום/ אם כן למה נאמר שור/ שור אי אתר/ חוסם אבל אתה חוסם אדם/ בדישו אין לי אלא בדישו/ מנין לרבות שאר עבודות תל לא תחכום מכל מקום אלא למה נאם בדישו מה דייש מיוחד שגידולו מן האדן ותולש מן הקרקע בשעת גמר מלאכתו ובשעה שהוא עושה אוכל/ רבי יוסי ברבי יהודה אומר בר דייש מיוחד שעושה בדיו וברגליו ובגופו/ יצא העושה כידו וברגליו אבל לא בגופו/ סליק פיסקא/

כי ישבו אחים/ פרט לאחיו שלא היה בעולמו/ מיכן אמרו שני אחים ומת אחד מהם ונולד להם אחד ואחר כך יבם השני את אשת אחיו/ יחיו/ פרט לאחים מן

האם לפי שמצינו שיש באחים מן התורה ששור/ אח מן האם לאח בן האב יכול אף כאן כן תל לא/ יחידו פרט לאחיו מאמו ומה אחר מהם/ אין לי אלא בזמן שהם שנים ומת אחד מהם מניין אפילו הם מרובים תל ומת אחד מהם/ מניין אפילו מתו כולם תל/ ומת אחד מהם/ ולא נאמר אחד מהם אשת אחד מתייבמת ולא אשת שנים/ מיכן אמרו שלשה אחים נשואים שלש אחיות נכרי' וכו'/ לא תהיה אשת הבת החיה לאיש זר/ למה אני צריך לפי שאמרנו להלן אשת אחי מתייבמת ולא אשת שנים יכול אף כאן כן תל לא תהיה אשת הבת החיה זר/ כיצד הוא עושה או חולצת או מתייבמת/ הנותן נט לעצמו פסלה לעצמו ופסלה על ידי אחים/ יכול יהיה נט פטור ודין הוא ומה חליצה שאינה פוטרת באשה פוטרת ביבם/ נט פטור באשה אינורין שפוטרה ביבם תל לא תהיה אשת החיה לאיש זר/ בהלצה/ העושה מאמר ביבמתו קנאר לעצמו ופסלה על האחים/ יכול יהיה מאמר גומרה תל יבמה יבוא עליה/ ביאה גומרת כר ואין מאמר גומרת כה/ יבמה יבוא עליה/ בין בשוגג בין במזיד/ בין באונס בין ברצון/ ואפילו היא שוגגת והוא מזיד/ או הוא שוגג והיא מזידה/ ולקח ולקחה יבם ויבם/ ויבם/ פרט לצרות מכל העריות וכן אמרו חמש עשרה נשים פוטרות וצרות צרותיהם וכו'/ סליק פיסקא/

והיה הבכור אשר תלד/ יכול אם היה שמו יוסי יקרא שמו יוסי ויחנן יקרא שמו יחנן תל על שם אחיו מכל מקום/ אם כן למה נאמר והיה הבכור מלמד שמצוה על הגדול ליבם/ אשר תלד/ פרט לאיילנות ושאינה ראויה לילד/ יקום על שם אחיו ולא על שם אחי האב/ המת/ לפי שכל להלן אשת אחי מתייבמת ולא אשת שנים/ מניין מת ראשון יבם שני/ מת שיני יבם שלישי תל המת/ המת/ ריבית הכתוב/ ולא ימחה שמו מישראל פרט לסרים ששמו מחו/ ואם לא יחפרץ האיש ולא שלא הפץ בה המקום/ מוציא אני את העריות שחיבי עליו מיתות בית דין/ ועדיין לא מוציא את העריות שהם בלא תעשה תל לא אבה יבמי/ ולא שלא אבה בה המקום/ לקחת את יבמתו/ מה אני צריך מפני שנאמר והיה הבכור אשר תלד יכול שאני מוציא עקרה/ וזקניה ואיילנות וקטנה ושאינה ראויה/ תל יבמתו/ יבמתו/ ריבה הכת' ועל-למה יבמתו תשערה/ מצוה בכית דין שיהא בגובהה של עיר ושוחיה בזקנים/ מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל/ פרט לסרים שאט רצה להקים אינו יכול/ שם ר' יהודה אומר נאמר כאן שם ונאמר להלן שם מה שם האמור להלן נחלה אף שם האמור כאן נחלה/ מה שם האמור לשם זרע/ אף שם האמור כאן זרע/ בישראל/ ולא בנרי/ מיכן אמרו שנים אחים גרים שהייתר הורתן שלא בקדושתן וליתן בקדושתן פטורים מן החליצה/ זמן הייבום/ שנאמר בישראל ולא בנרים/ לא אבה יבמי/ ולא שלא אבה בה המקום/ סליק פיסקא/

וקראו לו זקני עירו/ מצור בזקני עירו/ ודברו אליו/ בדברים הגונים/ מה הגונים שאם היה הוא ילד והוא זקניה הוא זקן/ והוא ילד/ ועמד ואמר/ ושאתר לו/ כלך אצל כמותי/ אומר לו למה לך להכניס קטשה לביתך/ ועמד ואמ' לא תפצתי לקחתה/ מלמד שאין אומרי דבריו לא בעמידה/ לא תפצתי לקחתה/ ולא שלא תפצ' בה המקום/ סליק פיסקא/

ונגשה יבמתו אליו/ לעיני הזקנים/ ויקרא בפניו/ רוק הנראה לעיני הזקנים/ מלמד שמתיהרת עמו לעיני הזקנים/ וחלצה נעלו/ נעלו שלו/ של אחרים מניין תל

תל חלון הנעל חלון הנעל מכל מקום אס כן למר נאמר ותלצת בעל פוטל גדול שאין יכול לילך בו ורקטן שאין חופה את רוב הרגל, ושאין לו עקב שתלצתו פסולה הוא, מעל רגלו, נאמר כאן רגלו ונאמר להלן רגלו מר להלן ימנית אף כאן ימנית, מיכן אמרו מן הארכוכה ולמטה חליצתו כשירה, וירקה בפניו, יכול בפניו תל לעיני הזקנים דוק הנדאה לעיני הזקנים, מיכן אמרו חליצתו ורקקה ורל קראתה חליצתה כשירה, קראתה ורקקה ולא חליצתה חליצתה פסולה, חליצתה וקראתה אבל לא רקקה רבי אליעזר אומר חליצתה פסולה ורבי עקיבא אומר חליצתה כשירה, וענתה ואמרה, נאמרה כאן ענייה ונאמרה להלן ענייה מה ענייה האמור להלן כלשון הקודש אף ענייה האמורה כאן כלשון הקדש, ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו, רבי אליעזר אומר אשר לא בנה ולא עתיד לבנות, רבי יהושע אומר ככה יעשה בדבר שמעשה מעכב, אמר לו רבי עקיבא משמראיך ככה יעשה לאיש דבר שהוא מעשר כאיש, ונקרא שמו בישראל, רבי ישמעאל אומר חליצתו מעכבת ורקקה מעכבת, בישראל, נאמר כאן בישראל ונאמר להלן בישראל, מה בישראל האמור להלן פרט לבית דין אף בישראל האמור כאן פרט לבית דין של גרים, בית חלון הנעל, מצוה בדינים ולא מצוה בתלמידים, רבי יהודה אומר מצוה על כל העומדים שם לומר חלון הנעל חלון הנעל, אמר לו יהודה פעם אחת היינו יושבין לפני רבי שמעון ואמר לנו ענו כולכם ואמרו חלון הנעל חלון הנעל, סליק פיסקא.

כי

ינצו אנשים, אין שלום ויצא מתוך מצות, וכן הוא אומר ויהי רב בין רועי מקנה אכרם ובין רועי מקנה לוט מי גרם ללוט שיפדוש מאותו צדיק הוי אומר מריבה וכן הוא אומר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב, מי גרם לזה ללקות הוי אומר זו מריבה, אנשים, אין לי אלא אנשים, איש עם אשה ואשה עם איש מניין תל יחידו מכל מקום, איש ואחיו פרט לעבד, שאין להם אחוזה וקרבא אשת האחד, אשת איש ולא אשת שליח בית דין, להציל את אשה, רבי אומר לפי שמצינו שיש מזקים בתורה שעשר בהם שאין מתכוין כמתכוין, יכול אף כאן כן תל במכשיו אין לי אלא מכשיו, מניין לרבות דבר שיש בו סכנה תל והחזיקה מכל מקום, סליק פיסקא.

וקצותה

את כפה מלמ' שאתה חייב להצילה מניין שאם אין אתה יכול להצילה בכפה הצילה בכפשה תל לא תחוס ענין, ר' יהודה אומר נאמר כאן לא תחוס ונאמר להלן לא תחוס מה להלן ממון אף כאן ממון, סליק פיסקא, לא יהיה לך כביסך אבן ואבן, יכול לא יעשה לישראל חצי לישראל ורביע לישראל תל גדולה קטנה, גדולה שזיג מכחשת את הקטנה לא יהיה נוטל בגדולתו ומחזיר בקטנה, רבי עקיבא אומר מניין שלא יעשה סאה פחות משקל ולא דינר פחות מטרפועיקא תל ויהיה לך, רבי יוסי ברבי אומר אם קיימת הרי הוא בלא יהיה לך לא יחזיר לך כביסך איפרי ואיפה, יכול לא יעשה קב תרקב וחצי תרקב ורביע תרקב תל גדולה וקטנה גדולה שזיג מכחשת את הקטנה שלא יחזיר נוטל בגדולה ומחזיר בקטנה, רבי אליעזר אומר מניין שלא יעשה אדם מדת בת ארבעת קנים להיות מודר בה לתוך ביתו תל לא יחזיר לך, מניין שלא יענין במקום שמכרעו ולא יכריע במקום שמעיינים תל לא יהיה לך, אבן שלימה וצדק, מניין שאם אמר הריני מענין במקום שמכרעו, או הרי אני

מכרעו במקום שמעיינים לפחות מן הדמים או להוסיף על הדמים מניין שאין שומעים לו תל וצדק יהיה לך, מניין שלא יגדוש במקום שמוחקים לפחות לזמן הדמים או הריני גורש במקום שמוחקים להוסיף לו על הדמים שאין שומעים לו תל וצדק יהיה לך, מניח אנדרים על המידות, מיכן אמרו הסיון מקנה את מדותיו אחת לשלשים יום, ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש, רבי אליעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרין או איפה לפד ואיפרי לאיל ואיפה לככש, מידת אילים וככשים אחת היא, אלא מלמד שאיפה גדולה ואיפה קטנה קרויור איפה, סליק פיסקא.

למען

יאריוכן ימין, זו אחת מכל מצות שכתורה שמתן שכרה בצידה, והרי דברים קל וחומר ומה גרונרת, שאין אחד מן מארז באים באיסור האיסור נאמר כר אריכות ימים שאר מצות שיש בה חסרון כיס על אחת כמר וכמה, כי תועבת יי, יכול לא יהיה חייב עד שיעבור את כולם תלמוד לו כל עושה אלה אפילו אחת מהם מיכן אמרו אין מערבים פירות בפירות אפילו הדשים כשנים אפילו סאה כדינר ואפילו יפה כדינר ושריטת לא יערבם וימכרם סאה כדינר כל עושה עול, קרוי חשבה שמות עול ששאי בשוקן חרם ותועבת, סליק, זכור אשר עשה לך עמלק זכור כפה ואל תשכח בלב, וכן הוא אומר שמעו עמי יגזון בדרך, בשעת טירופים, בצאתכם, בשעת גאולתכם, אשר קרד בדרך, אין קרד אלא בזמן לך, ויונב כך כל הנחשלים אחריו, מלכד שלא חזר הורג אלא בני אדם שנימכו מרדי, במקום ונחשלו ממתה כנפי הבקס, ואתה עוף ויגע, והריב בהכתי' אלהיך כל מכל אויבך כסאב, שלא תאגור עליך אנודר, כארץ אשר יי אלהיך, מה שאתה יורש אתה מבקש, תמחה את זכר עמלק, ולהלן הוא אומר כי סחה אמחה את זכר עמלק, ואומר כייד על כס יח מלחמה ליי בעמלק מדור דור, סליק סידרא.

פרשת כי תבא

והיה

כי תבוא אל הארץ, אין והיה אלא מיד, כי תבוא אל הארץ, עשה מצוה האמורה בענין שבשכרתי תיכנס לארץ, אשר יי אלהיך, וירשת וישבת בה, מה שתרש תכבש ותשכ, ולקחת מראשית כל פרי האדמה, יכול כל הפירות כולם חייבים בביכורים תל מראשית ולא כל ראשית, ועדיין אינו יודע איזה מין חייב ואיזה מין פטור הריני דן, נאמר הכא ביכורי ציבור ונאמר הכא ביכורי יחיד, מר ביכורי ציבור שנאמר להלן משבעת המינים, אף ביכורי יחיד משבעת המינים, ומר להלן חטים ושעורים אף כאן חטים ושעורים, מניין לרבות שאר מינים תל ביכורי אדמתך, ריבה אחר שריבה הכתוב מיעט הא אין עליך לדון אלא כדן הראשון, נאמר הכא ביכורי יחיד ונאמר הכא ביכורי ציבור, מר ביכורי ציבור משבעת המינים האמורים בשכר הארץ, ואילו הם חטים ושעורה ונפן ותאניה ורימון ארץ דת שמן ודבש, ית' זה דת אגורי, דבש, זה דבש תמר, מראשית אפילו אשכול אחד ואפילו גרונרת אחת, כל פרי, פרי אתר מביא ביכורים, ואין אתר מביא יין ושמן ביכורים, הארמה פרט לעריסם ולחבורות ולסיקרקן ולגזון שאין מביא משום שנאמר ראשית ביכורי אדמתך, אשר תביא מארצך, כל זמן שהם מצויים על פני ארצך, יכול שאתה קורא כל זמן שאתה מביא